

მასამა ევროპიდან ევროპავშირის პაზარზე ახალი ცილისა და პოსტნაულის ექსპორტის საკითხები

მომზადებულია ევროპავშირი-საქართველოს
პიზე საბჭოს მიერ

თბილისი 2010

ევროკავშირი 27 ევროპული სახელმწიფოს* პოლიტიკურ-ეკონო-
მიკური გაერთიანებაა, რომელიც თანდათანობით, 50 წლიანი ის-
ტორიის მანძილზე ვითარდებოდა. დღეს ევროკავშირის სახელმ-
წიფოებს შორის საზღვრებები ღიაა და ისინი საერთო სავაჭრო
სივრცით და სეროო ვალუტით სარგებლობენ. ევროკავშირი მზადაა თვეისი
ფასეულობები და გამოცდილება სხვა საქელმინიფოებს გაუზიაროს. ინფორმა-
ცია საქართველოსა და ევროკავშირს შორის თანამშრომლობის შესახებ იხი-
ლეთ ვებ-გვერდის მისამართზე www.delgeo.ec.europa.eu

ევროკავშირი-საქართველოს ბიზნეს საბჭო (**EUGBC**) ქართული
და ევროპული კომპანიების მიერ 2006 წლის დასაწყისში,
ბრიუსელში, არაკომერციული იურიდიული პირის ფორმით
დაფუძნდა. საბჭოს საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს
საქართველოსა და ევროკავშირის წევრ ქეყყნებს შორის ინვესტიციებისა
და სავაჭრო ბრუნვის ზრდის ხელშეწყობა წარმადგენს. ინფორმაცია
ევროკავშირი-საქართველოს ბიზნეს საბჭოს შესახებ იხილეთ ვებ-გვერდის მი-
სამართზე www.eugbc.net

*ავსტრია, ბელგია, ბულგარეთი, გერმანია, დანია, დიდი ბრიტანეთი, ესპანეთი, ესტონეთი, ირლანდია,
იტალია, კიპრისი, ლატვია, ლიტვა, ლუქსემბურგი, მალტა, პოლონეთი, პორტუგალია, რუმინეთი, სა-
ბერძნეთი, საფრანგეთი, სლოვაკეთი, სლოვენია, უნგრეთი, ფინეთი, შვედეთი, ჩეხეთი და ჰოლანდია.

მესამე პლატფორმა ევროკავშირის გაზარდე ახალი ხელისა და განვითარების ექსპორტის საკითხები

EXPORT OF FRESH FRUITS AND VEGETABLES TO EUROPEAN UNION MARKET FROM THIRD COUNTRIES

მომზადებულია ევროკავშირი-საქართველოს ბიზნეს საპარტნეროს მიერ

ავტორები: კონსტანტინე ზალდასტანიშვილი
თათია ჯულაყიძე

წინამდებარე პუბლიკაციის შინაარსზე პასუხისმგებელია ევროკავშირი-
საქართველოს ბიზნეს საბჭო. პუბლიკაციაში გამოთქმული მოსაზრებები არ
უნდა იქნეს მიჩნეული ევროკავშირის პოზიციად.

© European Commission

ISBN 978-9941-0-2619-5

ს ა რ ჩ ე ვ ი

1.	შესაგალი	3
2.	ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგული სტანდარტები	5
3.	სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები ციტრუსებისთვის	14
4.	ჯანმრთელობის და ფიტოსანიტარული მოთხოვნები მცენარეებსა და მცენარეულ პროდუქტებზე	20
5.	ევროპაგშირის მოთხოვნები სურსათის უვნებლებასა და პიგინაზე	25
დანართი 1	ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის სერტიფიკატის ფორმა	32
დანართი 2	ახალი ხილისა და ბოსტნეულის სამრეწველო გამოყენების სერტიფიკატის ფორმა	33
დანართი 3	ფიტოსანიტარული სერტიფიკატის ფორმა	34
დანართი 4	მცენარის გადაადგილების დოკუმენტი	36
დანართი 5	პუბლიკაციაში გამოყენებული ევროპაგშირის საკანონმდებლო დოკუმენტები	37
Summary	Export of Fresh Fruits and Vegetables from Third Countries to the European Union Market	38

1. შესავალი

მესამე ქვეყნებიდან¹ ახალი ხილისა და ბოსტნეულის² ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტის წესების უმრავლესობა ჰარმონიზებულია ეგროკავშირის წევრ სახელმწიფოებს შორის და როგორც ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებს, ასევე სურსათის პიგიენისა და უკენებლობის ზოგად მოთხოვნებს მოიცავს. წინამდებარე პუბლიკაცია აღწერს აღნიშნულ სტანდარტებს და ევროკავშირის შიდა ბაზრის იმ მოთხოვნებს, რომელთა ცოდნაც აუცილებელია მესამე ქვეყნებიდან, მათ შორის საქართველოდან, ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტირებისთვის.

ევროკავშირის სასოფლო-სამეურნეო (მათ შორის ახალი ხილისა და ბოსტნეულის) ბაზრის ერთიან ორგანიზებას, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოებისა და მარკეტინგის წესებს, სპეციფიკურ დებულებებს ზოგიერთი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტისთვის, ასევე სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებით მესამე ქვეყნებთან ვაჭრობის რეჟიმებს ევროკავშირის საბჭოს 2007 წლის 22 ოქტომბრის № 1234/2007 რეგულაცია განსაზღვრავს.

ევროკავშირის საბჭოს ზემოთ აღნიშნულ რეგულაციაზე დაყრდნობით, ევროკომისიამ შეიმუშავა 2008 წლის 5 დეკემბრის № 1221/2008 რეგულაცია, რომელიც განსაზღვრავს კონკრეტულად ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ზოგად და სპეციფიკურ მარკეტინგულ სტანდარტებს და ექსპორტი-იმპორტის პროცედურებს. აქედან გამომდინარე ევროკომისიის ეს რეგულაცია, მესამე ქვეყნებიდან ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტირებისთვის ერთ-ერთ მთავარ სახელმძღვანელო დოკუმენტს წარმოადგენს.

ევროკომისიის 2008 წლის 5 დეკემბრის № 1221/2008 რეგულაციის თანახმად, მარკეტინგული სტანდარტები მოიცავს ხილისა და ბოსტნეულის წარმოებისა და კომერციალიზაციის ყველა ეტაპს, იმპორტისა და ექსპორტის ჩათვლით. მარკეტინგული სტანდარტები მომხმარებელს აწვდის ინფორმაციას პროდუქტის წარმოშობის ქვეყნის, პროდუქტის კლასისა და სახეობის შესახებ. ეს სტანდარტები განსაზღვრავენ პროდუქტის ხარისხს, კლასიფიკაციას, ზომას, შეფუთვას, დაფასოვებას, შენახვას, ტრანსპორტირებას, წარდგენას და ეტიკეტირებას. მესამე ქვეყნებიდან იმპორტირებისას,

1 მესამე ქვეყნებად იწოდებიან ის სახელმწიფოები, რომლებიც არ არიან ევროკავშირის წევრი ქვეყნები, იმ ქვეყნების ჩათვლით, რომლებიც ევროკავშირის სპეციალური პოლიტიკური და მარკინირებული უერთიერობით სარგებლობენ (ევროკავშირის ასოცირებული წევრი ქვეყნები, ევროკავშირთან სტანდარტებისა და ასოცირების შესახებ შეთანხმებით დაკავშირებული ქვეყნები და ა.შ.)

2 ევროკავშირის კანონმდებლობის მიხედვით, ახალი ხილი და ბოსტნეული მიეკუთვნება საკეთის იმ კატეგორიას, რომელიც მოიცავს: ახალ ხილს, ბოსტნეულს, მწვანილს, ყლილრეტებს, სოკოს და ავრეთვე მნიშვნელურად დამუშავებელ საკეთის გამზადებულ ხილსა და ბოსტნეულს. მნიშვნელურად დამუშავებელი იგულისხმება ხილისა და ბოსტნეულის გასუფთავება, დაჭრა, დანაწევრება, ან დაქუცმაცება მათ შეფუთვამდე.

პროდუქტის სტანდარტებთან შესაბამისობა ევროკავშირის წევრი ქვეყნების შესაბამისი საინსპექციო ორგანოების მიერ მოწმდება.

პროდუქტის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობა, პროდუქტის მიერ ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთისას მოწმდება, და მასზე ე.წ. შესაბამისობის სერტიფიკატი გაიცემა. სხენებული სერტიფიკატი აუცილებელია, მესამე ქვეყნებიდან ახალი ხილისა და ძოსტნეულის ეროვავშირის ბაზარზე შესატანად. ახალი ხილისა და ძოსტნეულის მარკეტინგული სტანდარტები და მათთან შესაბამისობის შემოწმების პროცედურა წინამდებარე ჰუბლიკაციის მეორე თავშია აღწერილი. მესამე თავში კი მოციქულია სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები (კიბერუსებისთვის).

ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის, მარკეტინგულ სტანდარტებთან ერთად, აუცილებელია სანიტარული და ფიტოსანიტარული მოთხოვნების დაქმაყოფილება, რაც ევროკავშირის ჯანმრთელობის მიხედვით, ადამიანისა და მცენარეთა ჯანმრთელობის დაცვის პირობების გარანტია. ევროკავშირის სანიტარული და ფიტოსანიტარული მოთხოვნები მოცემულია ევროკავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივაში. აღნიშნული დირექტივის თანახმად, მესამე ქვეყნებიდან ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისას, საჭიროა მცენარის ჯანმრთელობის და ფიტოსანიტარული სერტიფიკატის წარდგენა. სერტიფიკატი გაცემული უნდა იქნას მესამე ქვეყნის კომპეტენტური უწყების მიერ და უნდა დასტურებდეს, რომ საექსპორტო სასოფლო-სამეურნეო პროდუქცია არ შეიცავს ადამიანის ჯანმრთელობისთვის მავნე ორგანიზმებს და არ არის მცენარეული დაავადებების მატარებელი. ამ საკითხის შესახებ ინფორმაცია პრეტლიკაციის მოთხოვნის მოცემული.

ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტისას, ევროკავშირის წევრი ქვეყნები ამოწმებენ ამ პროდუქციის შესაბამისობას სურსათის პიგიენასა და სურსათის უვნებლობაზე ევროკავშირის ისეთ მოთხოვნებთან, როგორებიცაა საკეთი დანამატების, პეტიციდების და დამაბინძურებლების არსებობა. ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კანონმდებლობაზეა დამოკიდებული, თუ სად ჩატარდება ამგვარი შემოწმება: საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე, იმპორტიორის საწყობში თუ საცალო ვაჭრობის ქსელში. სურსათის უვნებლობის შესახებ ევროკავშირის მთავარ საკანონმდებლო აქტს ევროკავშირის საბჭოსა და ევროპარლამენტის 2002 წლის 28 იანვრის No 178/2002 რეგულაცია წარმოადგენს. ამ რეგულაციის თანახმად, ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტირებული საკეთი “უნდა შეესაბამებოდეს სურსათის შესახებ ევროკავშირის კანონმდებლობის მოთხოვნებს ან ამ მოთხოვნების ექვივალენტურად აღიარებულ პირობებს”. აქედან გამომდინარე, ევროკავშირის ბაზარზე მესამე ქვეყნებიდან (მათ შორის საქართველოდან) იმპორტირებული საკეთი უნდა შეესაბამებოდეს იმავე სტანდარტებს, რაც ევროკავშირის წევრი სახელმწიფო ეროვნული სამართლისა დაწესებული. ევროკავშირის სურსათის უვნებლობის ზოგადი მოთხოვნები აღწერილია პუბლიკაციის მქონე თავში.

აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირის ბაზარზე ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების ექსპორტისგან განსხვავებით, ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტის წესები ნაკლებად მკაცრია. ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის, ევროკავშირისგან ექსპორტზე თანხმობის მიღება და მესამე ქვეყნის მეწარმის იმ საწარმოთა სიაში შევევნაა აუცილებელი, რომლებსაც აღნიშნული პროდუქტის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტის უფლება აქვთ. ეს წესი არ ვრცელდება ევროკავშირის ბაზარზე ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ექსპორტისგან. თუმცა, ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ექსპორტით ვალდებულია, უზრუნველყოს საქონლის შესაბამისობა ევროკავშირის სურსათის უვნებლობის ზოგად სტანდარტებთან და წარადგინოს ფიტოსანიტარული და მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის სერტიფიკატები.

2. ახალი ხილისა და პოსტენულის გარკეთიცვლის სტანდარტები

როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, ევროკომისის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაცია განსაზღვრავს ახალი ხილისა და ბოსტნეულის სექტორის ზოგად და სპეციფიკურ მარკეტინგულ სტანდარტებს. აღნიშნული რეგულაციის თანახმად, ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე რეალიზაცია დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ პროდუქტი საღია, აკმაყოფილებს საბაზრო ხარისხს და მასზე მითითებულია წარმოშობის ქვეყანა. ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების საინსპექციო ორგანოები³ ასევე უზრუნველყოფენ იმპორტისთვის განკუთვნილი პროდუქტის ზოგად მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებას და გასცემენ შესაბამისობის სერტიფიკატს, რაც აუცილებელია ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე შეტანისას.

ევროკომისის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაციის პირველი დანართის ნაწილი A ადგენს ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ზოგად მარკეტინგულ სტანდარტებს, როგორებიცაა:

1. ხარისხის მინიმალური მოთხვენები, რომლის მიხედვითაც პროდუქტი უნდა იყოს:
 - მოედო;
 - საღი (გამოირიცხება პროდუქტი, რომელიც ლპობის ან გაფუჭების სტადიაშია და მოხმარებისთვის უვარგისია);
 - სუფთა (ყოველგვარი შესაბამისობის შემთხვევაშე, პროდუქტის თავისუფალ მიმოქვევაში გაშვებამდე).

³ საინსპექციო ორგანიზაციი - ევროკავშირის წევრი თითოეული ქვეყნის მიერ განსაზღვრული საინსპექციო ორგანიზაციი, რომელიც პასუხიმგებელია ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებაზე, პროდუქტის თავისუფალ მიმოქვევაში გაშვებამდე.

- გარეშე);
- მავნებლების გარეშე;
 - მავნებლების მიერ გამოწვეული დაზიანების გარეშე;
 - უწევულო გარეგანი სინოტივის გარეშე;
 - ყოველგვარი უცხო სუნის ან გემოს გარეშე;
 - ისეთ მდგომარეობაში, რომ გაუძლოს ტრასპორტირებას და დანიშნულების ადგილამდე მიაღწიოს დამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაში;
2. სიმწიფის მინიმალური მოთხოვნები, რომლის მიხედვითაც პროდუქტი უნდა იყოს დამაკმაყოფილებლად მწიფე. პროდუქტის სიმწიფის ხარისხი იმგვარი უნდა იყოს, რომ პროდუქტმა გააგრძელოს დამწიფება და სიმწიფის დამაკმაყოფილებელ დონეს მიაღწიოს;
3. ამ მოთხოვნებიდან გადაცდომა, რომლის მიხედვითაც ექსპორტირებული პროდუქტის თითოეულ დოტში დასაშვებია პროდუქტის მოელი რაოდენობის მხოლოდ 10% ისეთი პროდუქტების არსებობა, რომლებიც არ აქმაყოფილებს ხარისხის მინიმალურ მოთხოვნებს. ხსნებული არ ვრცელდება პროდუქტზე, რომლებიც ლპობის სტადიაშია, ან გაფუჭებულია იმ დონეზე, რომ მოხსმარებისთვის უფარგისია;
4. პროდუქტის წარმოშობის ქვეყნის აღნიშვნის მოთხოვნა, რომლის თანახმად პროდუქტზე გარკვევით და სრულად უნდა იყოს აღნიშნული პროდუქტის წარმოშობის ქვეყნა. წარმოშობის ქვეყნა, პროდუქტის დანიშნულების ქვეყნის მომხარებლისთვის გასაგებ ენაზე უნდა იყოს მითითებული.

ევროკომისიის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაციის თანახმად, ხილისა და ბოსტნეულის ზოგიერთი სახეობა თავისუფალია ზოგადი მარკეტინგული სტანდარტების მოთხოვნისგან. ესენია:

- სოკონი, გარდა ეულტივირებული სოკის (CN⁴ code 0709 59)
- კაპარი (CN code 0709 90 40)
- მწარე ნუში (CN code 0802 11 10)
- ნაჭუჭიანი ნუში (CN code 0802 12)
- ნაჭუჭიანი ოხილი (CN code 0802 22)
- ნაჭუჭიანი კაკალი (CN code 0802 32)
- მიწის ოხილი (CN code 0802 90 50)
- ზაფრანა (CN code 0910 20)

ევროკომისიის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაციის

4 CN – კომინირებული ნომენკლატურა – ევროკავშირის საიმპორტო ტარიფის ერთიანი ხეატისტიკური და სატარიფო ნომენკლატურა. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ევროკავშირისაქტოგელის ბიზნეს საბჭოს 2008 წლის ბროშურა “ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტირებული საქონლის დაბეგვრის თავისებურებანი” www.eugbc.net.

მისებით, სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები მიესადაგება შემდეგ პროდუქტებს და ინდივიდუალურია თითოეული მათგანისთვის:

1.	ვაშლი	6.	მსხალი
2.	ციტრუსები	7.	მარწყვი
3.	კივი	8.	ტბილი წიწაკა
4.	სალათა	9.	სუფრის ყურძენი
5.	ატამი და ნექტარინი	10.	პომიდორი

ხილისა და ბოსტნეულის ზემოთ ჩამოთვლილი ათ სახეობას, ასევე მიესადაგება შეფუთვისა და ეტიკეტზე აღნიშვნების სპეციალური წესებიც. სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები თვითოვეული ზემოთ ჩამოთვლილი პროდუქტისთვის მოცემულია ევროკომისის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაციის პირველი დანართის B ნაწილში.

წინამდებარე პუბლიკაციის მომდევნო თავში, მაგალითის სახით, აღწერილია სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები ციტრუსებისთვის.

სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტების მიხედვით, პროდუქტი უნდა აქმაყოფილებდეს ხარისხის მინიმალურ მოთხოვნებს, პროდუქტის ზომის სპეციალურ მოთხოვნებს და უნდა იყოს ერთგვაროვანი. გარდა ამისა, თითოეული პროდუქტი, რომელიც სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტების მოთხოვნებს ექვემდებარება, სამი განსხვავებული ხარისხის კლასიდ იყოფა:

- ექსტრა კლასს მიეკუთვნება უმაღლესი ხარისხის პროდუქტი, რომელიც გარებულად ერთგვაროვანია, მხოლოდ ოდნავი ზედაპირული დეფექტებით;
- პირველი კლასის პროდუქტი არის კარგი ხარისხის, მხოლოდ მცირე დეფექტებით;
- მეორე კლასის პროდუქტი ნორმალური ხარისხის პროდუქტია, რომელსაც შეიძლება გააჩნდეს ერთი ან რამდენიმე დეფექტი.

ყველა სახის ახალი ხილი და ბოსტნეული, რომელსაც არ მიესადაგება სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები, უნდა აქმაყოფილებდეს ევროკავშირის კანონმდებლობით დადგენილ ზეგად მარკეტინგულ სტანდარტებს. თუ პროდუქტის რეალიზაცირს შეუძლია დაამტკიცოს, რომ პროდუქტი შეესაბამება გაურის გურისას გურისმისური კომისიის (UNECE)⁵ მიერ დადგენილ მარკეტინგულ სტანდარტებს, უნდა ჩაითვალოს, რომ იგი აქმაყოფილებს ზოგად მარკეტინგულ სტანდარტებს.

ევროკავშირის ბაზარზე მოხვდეს მარკეტინგულ

⁵ United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) – გაერთიანებული ერთ-ერთი რეგიონული კომისიაა, რომელიც აერთიანებს ევროპავშირის, აღმოსავალით და სამხრეთ ევროპის, დასო-ს და ჩრდილოეთ ამერიკის 56 ქვეყანას საქართველოს ჩათვლით. მდგრადი განვითარებისა და ჰერიომიკური კეთილდღეობის ხელშეწყობის მიზნით, UNECE წევრი ქვეყნები თანამშრომლობებს გეორგიმის საკითხებში და შემზემებებს საერთაშორისო ნორმებს, სტანდარტებსა და რეკომენდაციებს, მათ შორის ახალი ხილისა და ბოსტნეულის სტანდარტებისთვის.

სტანდარტებთან მესამე ქვეყნებში წარმოებული ახალი ხილი და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმება. ამგვარი შემოწმება შეიძლება მოხდეს:

- საქართველოს პროდუქციის მიერ ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე,
- ევროკავშირის წევრი ქვეყნების საბაჟო საწყობებში, ან
- საქართველოს პროდუქციის წარმოშობის (მესამე) ქვეყანაში.

ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის აღვიდვა ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებას ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საინცექციის ორგანო ახორციელებს. ამგვარი შემოწმება უნდა მოხდეს შერჩევით, რისკების შეფასების საფუძველზე. რისკების შეფასების კრიტერიუმებია:

- მესამე ქვეყნის კომპეტენტური საინცექციო ორგანოს მიერ გაცემული ისეთი შესაბამისობის სერტიფიკატის არსებობა, რომელის ექსპორტის განსხვრციელებამდე გაცემაც, მესამე ქვეყნის მოთხოვნის საფუძველზე, ევროკომისიის მიერ არის ნებადაროვლი;
- პროდუქტის სახეობა, პროდუქტის წარმოების პერიოდი, პროდუქტის ფასი, შეფუთვის და ჩატვირთვის ოპერაციები, შენახვის პირობები, წარმოშობის ქვეყანა, ტრანსპორტირების საშუალება ან ტვირთის მოცულობა;
- ექსპორტიორის პოზიცია და რეპუტაცია ბაზარზე, მისი პროდუქციის მრავალფეროვნება, საქონლის წარმოშობის ადგილი ან შენახვის, დახარისხების ან გაყიდვისას ჩატარებული სამუშაოები;
- წინა შემოწმების შედეგები ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისას, აღმოჩენილი დეფექტების ტიპი და რაოდენობა, მოწოდებული პროდუქციის ხარისხი და გამოყენებული ტექნიკური აღჭურვილობის დონე.

მესამე ქვეყნის ექსპორტიორმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ შესაბამისობის შემოწმების ასეთ გზას, ევროკავშირის შესზღუდული საინცექციო ორგანიზაციის გამო, თან ახლავს საექსპორტო პროდუქციის ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის პუნქტებში დაყოვნების და შესაბამისად მისი ხარისხის დაკარგვის რისკი.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საინცექციო ორგანო, ევროკავშირში იმპორტის პუნქტში ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამოსობის დადგენის შემთხვევაში გასცემს შესაბამისობის სერტიფიკატს, რომლის ფორმაც მოცემულია დანართში №1. საიმპორტო პროდუქციის რამოდენიმე დოტის შემთხვევაში შეიძლება გაიცეს ერთი შესაბამისობის სერტიფიკატი, რომელშიც მკაფიოდაა მითითებული საიმპორტო პროდუქციის შესაბამისი ლოტები.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე ინსპექციის გავლის შემდეგ, საბაჟო სამსახური ახალი ხილსა და ბოსტ-

ნეულს გაატარებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ტვირთს ახლავს შესაბამისობის სერტიფიკატი ან ის საინსპექციო ორგანოსგან ინფორმირებულია, რომ მოცემულ ტვირთს ასეთი სერტიფიკატი მინიჭებული აქვს. შესაძლოა ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საინსპექციო ორგანომ ჩათვალოს, რომ არ არსებობს პროდუქციის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შეუსაბამობის რისკი და პროდუქციის შესაბამისი ლოგები არ შეამოწმოს. ასეთ შემთხვევაში, საინსპექციო ორგანო საბაჟო სამსახურს უგზავნის ბეჭედდასმულ დეკლარაციას ან სენტებულის შესახებ აცნობებს სხვა ფორმით, რის საფუძველზეც საბაჟო სამსახურს შეუძლია გაატაროს პროდუქციის შესაბამისი ლოგები.

შესამე ქვეყნიდან ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტირებული ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შეუსაბამობის აღმოჩენის შემთხვევაში, ევროკავშირის წევრი ქვეყნის მაკორდინირებული სამსახური ამის შესახებ აცნობებს ევროკომისიას და ევროკავშირის წევრი სხვა ქვეყნების მაკორდინირებულ სამსახურებს, რომლებიც ამ ინფორმაციას საკუთარი ქვეყნის მასშტაბით ავრცელებენ.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნების საბაჟო სანცილებში ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმება მხოლოდ მაშინაა შესაძლებელი თუ საქონლის ევროპელ იმპორტიორის შესაბამისი უფლება გააჩნია.

შესაბამისობის შემოწმების ასეთი გზა, რასაკვირველია, გამორიცხავს საქონლის შეყოვნებას ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის პუნქტებში, თუმცა მესამე ქვეყნის ექსპორტიორებს, შესაბამისი უფლების მქონე ევროპელ იმპორტიორებთან მოლაპარაკებებისას ნაკლებ “ოვისუფლებას” უტოვებს.

საქსპორტოპროდუქციისნარმოშობის(შესამე)ქვეყანაში ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმების უფლებას მესამე ქვეყანას ევროკომისია აძლევს. აამისათვის მესამე ქვეყანამ თხოვნით უნდა მიმართოს ევროკომისიას. შესაბამის ნებართვას ევროკომისია გასცემს იმ შემთხვევაში, თუ ევროპავშირის ბაზრისთვის განკუთხნილი მესამე ქვეყნის საექსპორტო პროდუქცია აკმაყოფილებს ევროკავშირის მარკეტინგულ ან მის ანალოგიურ სტანდარტებს და თუ ევროკავშირს შესაბამის მესამე ქვეყანასთან გაჭრობის კარგი გამოცდილება გააჩნია.

ექსპორტის განხორციელებამდე, წარმოშობის ქვეყანაში ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებას ის უპირატესობა გააჩნია, რომ მინიმუმადეა დაყანილი ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის პუნქტებში საქონლის შეყოვნების რისკი და მესამე ქვეყნის ექსპორტიორები უფრო თავისუფლები არიან ევროპელი იმპორტიორების შერჩევისა და მათთან მოლაპარაკებებისას.

მესამე ქვეყნისთვის, მის ტერიტორიაზე ახალი ხილისა და ბოსტნეულის

მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებაზე თანხმობის მიცემის შემთხვევაში, ევროკომისია აღეცნ მესამე ქვეყნის ოფიციალურ სამსახურს, რომელიც პასუხიმგებელობას აიღებს მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებასა და ხევნებულ საკითხთან დაგავშირებით ევროკავშირთან კონტაქტზე, ასევე მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოებს, რომლებიც უშუალოდ განახორციელებენ შესაბამისობის შემოწმებას. თანხმობა გაიცემა მხოლოდ შესაბამის მესამე ქვეყანაში წარმოშობილ პროდუქციაზე და შეიძლება ვრცელდებოდეს მხოლოდ გარკვეული სახეობის პროდუქტებზე.

მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოები უნდა იყვნენ სახელმწიფო სტრუქტურები ან ოფიციალურად აღიარებული სახელმწიფო სტრუქტურების მიერ. მათ უნდა გააჩნდეს მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შესამოწმებლად აუცილებელი გამოცდილება, კადრები და ტექნიკური საშუალებები. იმ ქვეყანათა ნუსხა, რომლებსაც ევროკომისიდან მიღებული აქვთ მათ ტერიტორიაზე მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმების თანხმობა, ევროკომისიის 2007 წლის 21 დეკემბრის No 1580/2007 რეგულაციის მე-4 დანართის A ნაწილშია მოყვანილი, ხოლო ამავე რეგულაციის მე-4 დანართის B ნაწილში მოცემულია ინფორმაცია ამ მესამე ქვეყნების პასუხისმგებელ ოფიციალურ სამსახურსა და საინსპექციო ორგანოების შესახებ. საგულისხმოა, რომ საქართველო არ არის იმ მესამე ქვეყანათა ჩამონათვალში, რომლებსაც ევროკომისიდან მიღებული აქვთ მათ ტერიტორიაზე მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმების თანხმობა.

მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოებმა, შესაბამისობის შემოწმების შედეგად უნდა გასცენ დანართში №I-ში მოცემული ახალი ხილისა და ბოსტნებულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის სერტიფიკატი, ან სხვა ფორმის სერტიფიკატი, რომელიც წინასწარ არის შეთანხმებული მესამე ქვეყანასა და ევროკავშირს შორის. საექსპორტო პროდუქციის რამოდენიმე ლოტის შემთხვევაში შეიძლება გაიცეს ერთი შესაბამისობის სერტიფიკატი, რომელშიც მკაფიოდაა მითითებული საიმპორტო პროდუქციის შესაბამისი ლოტები. შესაბამისობის სერტიფიკატი შევსებული უნდა იყოს ევროკავშირის ერთ-ერთ ოფიციალურ ენაზე, სერტიფიკატზე აღინიშნება ექსპორტიორის სახელი, საინსპექციო ორგანო, ინსპექციის ადგილი, ტვირთის დანიშნულების ქვეყანა ან რეგიონი, ტვირთის ტრანსპორტირების საშუალება, შეფუთვების რაოდენობა, პროდუქტის ტიპი, სახეობა, კლასი, ტვირთის მთლიანი წონა, სერტიფიკატის მოქმედების ვადა, შემოწმების ადგილი და თარიღი, ინსპექტორის ხელმოწერა.

შესაბამისობის სერტიფიკატზე აღნიშნული უნდა იყოს სიტყვა “ორიგინალი”. დამატებითი ასლების საჭიროების შემთხვევაში მთითოვებული უნდა იყოს “ასლი”. ევროკავშირის წევრი ქვეყანა სერტიფიკატის მხოლოდ ორიგინალს ცნობს. სერტიფიკატი უნდა იყოს 210 x 297 მმ. ზომის. დასაშვებია სერტიფიკატის სიგრძის გადაცდომა - 8 მმ-ით მეტი ან 5 მმ-ით ნაკლები. სერტიფიკატისთვის გამოიყენება მხოლოდ თეთრი

ქადალდი, რომლის წონაც არ უნდა იყოს 40 გ/მ²-ზე მცირე, დაუშვებელია სერტიფიკატში ტექსტის ამოშლა ან მასზე ზემოდან ახალი ტექსტის გადაწერა. ჩასწორების აუცილებლობის შემთხვევაში არასწორი ტექსტი უნდა გადაიხსნოს და მის ნაცვლად უნდა დაემატოს სწორი ტექსტი. ნებისმიერი ასეთი ჩასწორება სერტიფიკატში დამოწმებული უნდა იქნას სერტიფიკატის გამცემი ორგანოს მიერ. თითოეულ სერტიფიკატს უნდა ჰქონდეს რიგითი ნომერი, მასზე უნდა იყოს დასმული კომპეტენტური ორგანოს ბეჭედი და უნდა იყოს ხელმოწერილი უფლებამოსილი პირის (პირების) მიერ. სერტიფიკატის გამცემმა კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა დაიტოვოს სერტიფიკატის ასლი.

შესაბამისობის სერტიფიკატი შეიძლება ასევე გაცემული იქნას წინასწარ დამტკიცებულ ელექტრონულ ფორმატში, ელექტრონული ხელმოწერით.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნები, ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე დამატებით ამოწმებენ ევროკავშირის ბაზარზე შესატანად განკუთვნილი ახალი ხილისა და ბოსტნეულის გარკვეულ ნაწილს, რათა მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოების მიერ გაცემულ შესაბამისობის სერტიფიკატში მოცემული ინფორმაციის სისტორებში დარწმუნდნენ. დამატებითი შემთხვებისთვის ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს მოსაკრებლის დაწესების უფლებაც აქვთ.

სერტიფიკატში მოცემული ინფორმაციის საექსპორტო პროდუქციასთან შეუსაბამობის აღმოჩენის შემთხვევაში, ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საინსპექციო ორგანო შესაბამისი მაკორდინირებელი სამსახურის ინფორმირებას ახდენს. ეს სამსახური კი, თავის მხრივ, ინფორმაციას ევროკომისიას მიაწვდის.

თუ გაჩდა ეჭვი, მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოების მიერ გაცემულ შესაბამისობის სერტიფიკატის აუთენტურობასთან ან მასში მოცემული ინფორმაციის სისტორესთან დაკავშირებით, ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტურ სამსახურს უფლება აქვს, საჭავო სერტიფიკატის შემდგომი (დამატებითი) შემთხვება მოითხოვოს. ასეთ შემთხვევაში სერტიფიკატი ან მისი ასლი მესამე ქვეყნის შესაბამის უწყებაში იგზავნება და დამატებითი ინფორმაცია გამოითხოვება. ევროკომისია შეძლებისდაგვარად ოპერატორულად უნდა იქნას ინფორმირებული შესაბამისობის სერტიფიკატის შემდგომი შემთხვების მოთხოვნის და ამ შემთხვების შედეგების შესახებ.

შესაბამისობის სერტიფიკატის შემდგომი შემთხვების მოთხოვნის შემთხვევაში, შესაბამისი პროდუქციის იმპორტიორს უფლება აქვს ეპორკავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტურ საინსპექციო ორგანოებს

6 ევროკავშირის წევრი თოთოეული ქვეყნის მიერ განსაზღვრულია ერთი კომპეტენტური სამსახური, რეგლიოც კორდინაციას უწევს ახალი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ ხეანდარტებთან შესაბამისობის შემთხვებას და ამ საკითხთან დაკავშირებული ინფორმაციის მიწოდებას ევროკომისიასთვის (მაგალითად, გაერთიანებულ სამეცნიერო – სურსათის ხეანდარტების სააგენტო). მაკორდინირებული სამსახური შეიძლება იყოს ასევე საინსპექციო ორგანო.

თხოვოს საიმპორტო პროდუქციის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმება ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე.

საქართველო პროდუქციის დანიშნულების ქვეყნაში შეტანის ნებართვა არ გაისცემა, თუ აღმოჩნდა, რომ ტეირთის დიდი ნაწილი არ შეესაბამება შესაბამისობის სერტიფიკატში მითითებულ ინფორმაციას, ან ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტური სამსახური მესამე ქვეყნიდან ვერ მიიღებს დამაკმაყოფილებელ პასუხს შესაბამისობის სერტიფიკატის შემდგომ შემოწმებასთან დაკავშირებით. ასეთ შემთხვევაში, პროდუქცია შეიძლება გატანილი იქნას ევროკავშირის ფარგლებს გარეთ, შეიძლება განადგურდეს საბაჟო სამსახურის თანხმობით, ან ექსპორტიორის მიერ შეიძლება მიღებული იქნას გადაწყვეტილება პროდუქციის მთლიანი მოცულობის ან მისი ნაწილის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანის შესახებ. ევროკავშირის ბაზარზე შესაბამისობაში მოყვანილი პროდუქციის შესატანად, ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საინსპექციო ორგანოებმა თავიდან უნდა ჩაატაროს შემოწმება და დადგბითი ორზუღლტარის მიღების შემთხვევაში გასცენ შესაბამისობის სერტიფიკატი...ბუნებრივია, ზემოხსენებული პროცედურების ხარჯებს თავის თავზე ექსპორტიორი იღებს.

მესამე ქვეყნის შესაბამისმა პასუხისმგებელმა სამსახურმა ევროკომისიას დროულად უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია იმ ბეჭდებისა და ხელმოწერების, ასევე მათში განხორციელებული ცვლილებების შესახებ, რომლებსაც მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოები შესაბამისობის სერტიფიკატის გაცემისას გამოიყენებენ. მესამე ქვეყნებიდან მიღებულ ინფორმაციას ევროკომისია დაუყოფნებლივ უგზავნის ევროკავშირის წევრი ქვეყნების მაკორდინირებულ სტრუქტურებს, რომლებიც თავის მხრივ, ევროკავშირის შესაბამისი წევრი ქვეყნების საბაჟო სამსახურებს აენებენ საქმის კურსში.

ევროკომისიას შეუძლია გააუქმოს მესამე ქვეყნისთვის, მის ტერიტორიაზე ახალი ხილის და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან შესაბამისობის შემოწმებაზე მიცემული თანხმობა თუ აღმოჩნდა, რომ საექსპორტო პროდუქციის მნიშვნელოვანი ნაწილი არ შეესაბამება მესამე ქვეყნის საინსპექციო ორგანოების მიერ გაცემულ შესაბამისობის სერტიფიკატში ასახულ პარამეტრებს, ან თუ მესამე ქვეყნის პასუხისმგებელი სამსახურიდან ვერ იქნა მიღებული დამაკმაყოფილებელი ორგანიზაციის შემდგომ შემოწმებასთან დაკავშირებით.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნების მაკორდინირებულმა სამსახურებმა ყოველ კვარტალურად უნდა მიაწოდოს ევროკომისიას, შესაბამისი მესამე ქვეყნების და ამ ქვეყნებიდან იმპორტირებული პროდუქციის შესახებ ისეთი ინფორმაცია, როგორიცაა:

- იმპორტის მთლიანი მოცულობა;
- ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე შემოწმებული

პროდუქციის რაოდენობა;

- იმ პროდუქციის რაოდენობა, რომელიც არ შეესაბამებოდა მესამე ქვეყნის საინსპექციის ორგანოების მიერ გაცემულ შესაბამისობის სერტიფიკატის მონაცემებს.

შემდგომი გადამუშავების მიზნით, მესამე ქვეყნებიდან ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირში ექსპორტისას, კომპეტენტურმა საინსპექციის ორგანოებმა უნდა გასცენ სამრეწველო გამოყენების სერტიფიკატი (იხ. დანართი No 2). ასეთ შემთხვევაში პროდუქციის შეფუთვაზე აუცილებლად უნდა იყოს ერთიანი, რომელზეც მკაფიოდ იქნება მითითებული: “გამინენულია გადამუშავებისთვის”. ევროკავშირის წევრი ქვეყნის საინსპექციო ორგანო სამრეწველო გამოყენების სერტიფიკატის ასლს უგზავნის შესაბამის გადამამუშავებელ საწარმოს, რომელმაც საინსპექციო ორგანოს უნდა დაუდასტუროს ახალი ხილისა და ბოსტნეულის გადამუშავების პროცესი.

ევროკომისიის 2008 წლის 5 დეკემბრის № 1221/2008 რეგულაციის დანართი № 1-ის B ნაწილი ადგენს ხილისა და ბოსტნეულის შეფუთვის წესებს, რომლების სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები ვრცელდება და რომელთა დაცვა აუცილებელია პროდუქტის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის. ახალი ხილისა და ბოსტნეულის შეფუთვის წესების მიხედვით:

- პროდუქტის თითოეული შეფუთვა უნდა იყოს გამდლება;
- შესაფუთად გამოყენებული მასალა უნდა იყოს ახალი, სუფთა და ისეთი ხარისხის, რაც არ დააზიანებს პროდუქტს;
- შეფუთვაზე შესაბამისი აღნიშვნების დასატანად დასაშვებია ეტიკეტის ან ბეჭდის გამოყენება;
- ეტიკეტი და ბეჭდი უნდა იყოს დამსადებული არატოქსიკური მელნისა და წებოსგან;
- შეფუთვა დაცული უნდა იყოს უცხო ნივთიერებებისგან;
- პროდუქტზე მიწებებული ინდივიდუალური სტიკერები არ უნდა ტოვებდეს წეტოს კვალს და არ უნდა აზიანებდეს კეების პროდუქტის ზედაპირს.

სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტების მიხედვით, თითოეულ შეფუთვაზე გარკვევით, მოუშორებელი შრიფტით უნდა იყოს აღნიშნული შემდეგი ინფორმაცია:

- ექსპორტირის სახელი და მისამართი, რაც შეიძლება კოდური აღნიშვნით (შტრიხ-კოდით) შეიცვალოს;
- პროდუქტის სახელი, ნაირსახეობა;
- წარმოშობის ქვეყანა;
- პროდუქტის კლასი და ზომა (იხ. შემდეგ თავში);
- კონტროლის ოფიციალური აღნიშვნა (არასაგალდებულობა).

გადამუშავებისთვის განკუთვნილი ხილისა და ბოსტნეულის ტვირთზე მითითებული უნდა იყოს “განკუთვნილია გადამუშავებისთვის”. ასეთ ტვირთს ევროკავშირის წევრი ქვეყანა ათავისუფლებს სპეციფიკური

მარკეტინგული სტანდარტების დაცვის შემოთხოვნისგან.

5 გვ-ზე ნაკლები წენის სხვადასხვა სახეობის (შერეული) ხილისა და ბოსტნეულის შეფუთვა, უნდა შეიცავდეს ერთგვაროვანი ხარისხის პროდუქტების. ასეთ შეფუთვაში შემავალი თითოეული დასახელების პროდუქტი უნდა აკმაყოფილებდეს შესაბამის მარკეტინგულ სტანდარტებს. შეფუთვას უნდა ახლდეს სათანადო ეტიკეტი. ოუ შეფუთვაში შემავალი პროდუქტების წარმოშობის ქვეყანა ერთხე მეტია ეს მითითებული უნდა იყოს ეტიკეტზე შემდეგნაირად:

- ა) “ეპროკავშირში წარმოშობილი ხილისა და ბოსტნეულის ნარევი ” ან
- ბ) “ეპროკავშირის ტერიტორიის გარეთ წარმოშობილი ხილისა და ბოსტნეულის ნარევი” ან
- გ) “ეპროკავშირისა და მესამე ქვეყნის ტერიტორიაზე წარმოშობილი ხილისა და ბოსტნეულის ნარევი”.

3. სპეციფიკური მარკატინგული სტანდარტები ციტრუსებისთვის

სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები, წინამდებარე პუბლიკაციაში, ციტრუსების მაგალითზე იქნება განხილული. სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები ციტრუსებისთვის ევროკომისიის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაციის დანართი No 1-ის B ნაწილშია მოცემულია. ეს სტანდარტები ეხება ციტრუსს, რომელიც ნატურალური (გადაუმუშავებელი) სახით მიეწოდება მომხმარებელს. ციტრუსებს მიეკუთვნება:

- სხვადასხვა სახეობის ლიმონი,
- სხვადასხვა სახეობის მანდარინი, მათ შორის კლემენტინი, მანდარინი უშიურ და სხვა,
- სხვადასხვა სახეობის ფორთოხალი.

სპეციფიკური მარკეტინგული სტანდარტები ყველა სახის ციტრუსისთვის შემდეგ კატეგორიებად იყოფა:

1. ხარისხის მინიმალური მოთხოვნები, რომლის მიხედვით ყველა კლასის ციტრუსი უნდა იყოს:
 - მოელი;
 - დაუშემჯავა;
 - საღი (გამოირიცხება პროდუქტი, რომელიც ლპობის ან გაფუჭების სტადიაშია და მოხმარებისთვის უვარგისია);
 - სუფთა (ყოველგარი შესამჩნევი უცხო ნივთიერების გარეშე);
 - მავნებლების გარეშე;

- მავნებლების მიერ გამოწვეული დაზიანების გარეშე;
- არ უნდა იყოს გამომშრალი;
- ყინვის ან დაბალი ტემპერატურისგან დაუზიანებელი;
- უჩვეულო გარეგანი სინოტივის გარეშე;
- ჟოველგვარი უცხო სენის ან გემოს გარეშე;
- ციტრუსი ფრონილად უნდა იყოს მოკრეფილი და უნდა იყოს დამაკმაყოფილებლად მწიფე, ციტრუსის სახეობების ცალკეული კრიტერიუმების, მოკრეფის დროისა და ციტრუსის მოყვანის ადგილის გათვალისწინებით;
- ციტრუსის სიმწივის ხარისხი ისეთი უნდა იყოს, რომ ტრანსპორტირებას გაუძლოს და დანიშნულების ადგილამდე დამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაში მიაღწიოს;

2. სიმწივის მოთხოვნების თანახმად, ციტრუსის სიმწივის ხარისხი განისაზღვრება თითოეული სახეობისთვის დაწესებული შემდეგი პარამეტრებით:

- მინიმალური წვნიანობა და
- შეფერილობა, რომლის მიხედვითაც ციტრუსმა, ნორმალური დამწიფების პირობებში, სახეობისთვის ტიპური ფერი ტვირთის დანიშნულების ადგილზე მიიღოს.

ლიმიტი - მინიმალური წვნიანობა პირველი და ბოლო მოსავლისთვის (ვერდელისა და პრიმოფიორესთვის) 20%-ია, დანარჩენი მოსავლებისთვის კი 25% უნდა იყოს. ლიმიტის შეფერილობა უნდა იყოს სახეობისთვის ტიპური, ოუმცა დასაშვებია მწვანე ფერის (არა მუქი მწვანე) ლიმიტიც, თუ ის აკმაყოფილებს წვნიანობის მოთხოვნებს.

მანდარინი - მინიმალური წვნიანობა მანდარინისთვის გარდა კლემენტინისა - 33%-ია, ხოლო კლემენტინისთვის 40% უნდა იყოს. მანდარინის ზედაპირის სულ მცირე ერთი მესამედი უნდა იყოს შეფერილი სახეობისთვის დამახასიათებელი ფერით.

ფორთხალო - წვნიანობა წითელხორციანი ფორთოხლისთვის - 30%-ია, ნაცვლის ჯგუფის ფორთოხლისთვის - 33%, ხოლო სხვა სახეობის ფორთოხლისთვის - 35% უნდა იყოს. შეფერილობა სახეობისთვის ტიპური უნდა იყოს. დასაშვებია დია მწვანე ფერის ფორთოხლიც, თუ დია მწვანე შეფერილობა ციტრუსის ზედაპირის ერთ მეხუთედს არ ადგმატება. ამავე დროს, თუ ფორთოხლი მოყვანილია ისეთ ადგილებში, სადაც ჰაერის მაღალი ტემპერატურა და ტენიანობაა, დასაშვებია, რომ მწვანე შეფერილობა ციტრუსის ზედაპირის ერთ მეხუთედს ადგმატებოდეს, თუ ის აკმაყოფილებს წვნიანობის შემდგომ მინიმალურ მნიობოვნებს:

- მოსამბი, სათგუდი და პაციტანი სახეობებისათვის - 33%;
- ყველა სხვა სახეობებისათვის - 45%.

3. კლასიფიკაციის მიხედვით ციტრუსები იყოფა სამ კლასად:

- “ექსტრა კლასის” მიეკუთვნება უმაღლესი ხარისხის პროდუქტი. ამ კლასის ციტრუსის ფორმა, გარეგნული სახე, სიმწიფე და შეფერილობა უნდა იყოს ტიპური ციტრუსის კონკრეტული სახეობისა და კომერციული კატეგორიისთვის. ციტრუსს, რომელიც ექსტრა კლასს მიეკუთვნება, არ უნდა პქონდეს დაფუქტები. დასაშვებია მხოლოდ ოდნავი ზედაპირული დაფუქტების არსებობა, თუ ისინი გარეგნულად თითქმის შეუმნეველია და პროდუქტის ხარისხზე გავლენას არ ახდენს;
 - “პირველი კლასის” ციტრუსი არის კარგი ხარისხის პროდუქტი, რომელიც ტიპურია ციტრუსის კონკრეტული სახეობისა და კომერციული კატეგორიისთვის. დასაშვებიამხოლოდ მცირე სახის დაფუქტების არსებობა, თუ ეს პროდუქტის გარეგნულ სახეზე და ხარისხზე გავლენას არ ახდენს. ამგვარი დაფუქტებია:
 - ფორმის მცირე დაფუქტი;
 - შეფერილობის მცირე წუნი;
 - პროდუქტის კანის მცირე დაფუქტები, რომლებიც პროდუქტის ზრდის პროცესს სდევს თან, მაგალითად ნაწიბურები;
 - მცირე დაუექილობა, რაც გამოწვეულია სეტყვისგან, შეფუთვისგან და ა.შ.;
 - “მეორე კლასის” პროდუქტი ნორმალური ხარისხის პროდუქტია, რომელსაც ვერ მივაკუთვნებოთ ციტრუსის უფრო მაღალ კლასს, მაგრამ ზემოთ მოყვანილ მინიმალურ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს. ამ კლასის ციტრუსს შეიძლება პქონდეს გარევეული დაფუქტები, აერძოდ:
 - ფორმის დაფუქტი;
 - შეფერილობის წუნი;
 - უხეში კანი;
 - პროდუქტის კანის დაფუქტები, რომლებიც პროდუქტის ზრდის პროცესს ახლავს, მაგალითად ნაწიბურები;
 - დაუექილობა, გამოწვეული სეტყვისგან, შეფუთვისგან და ა.შ.
 - კანის ზედაპირული დაზიანებები;
 - ფორმობლის პერიკარპის ოდნავი დაშორება.
4. ზომის მინიმალური მოთხოვნების თანახმად, ციტრუსის მინიმალური დიამეტრი უნდა იყოს:
- ლიმონისთვის – 45 მმ.;
 - მანდარინისთვის, გარდა კლემენტინისა – 45 მმ.;
 - კლემენტინისთვის – 35 მმ.;
 - ფორმობლის – 53 მმ..
5. ზომის ერთგვაროვნების მოთხოვნების თანახმად, შეფუთვაში

მოთავსებული ციტრუსი თანაბარი ზომის უნდა იყოს და ზომათა ქვემოთ მოცემული გრადაციის ფარგლებში უნდა მქონდეს:

ფორმასალი		ლიმინი		მანდარინი	
ზომის კოდი	დიამეტრი (მმ)	ზომის კოდი	დიამეტრი (მმ)	ზომის კოდი	დიამეტრი (მმ)
0	92-110	0	79-90	1-XXX	78 და მეტი
1	87-100	1	72-83	1-XX	67-78
2	84-96	2	68-78	1 ან 1-X	63-74
3	81-92	3	63-72	2	58-69
4	77-88	4	58-67	3	54-64
5	73-84	5	53-62	4	50-60
6	70-80	6	48-57	5	46-56
7	67-76	7	45-52	6 (*)	43-52
8	64-73			7	41-48
9	62-70			8	39-46
10	60-68			9	37-44
11	58-66			10	35-42
12	56-63				
13	53-60				

* 45 მმ-ზე ნაკლები ზომა მხოლოდ კლემუნტის ქვება

დასაშვებია ციტრუსის ზომის ერთგვაროვნების მოხსენენდან მცირედი გადაცდომა, რაც ციტრუსის

დაფასოების მეთოდზეა დამოკიდებული:

- თუ ციტრუსი თვლითაა დაფასოებული, ციტრუსის ზომა შეიძლება მქონდეს ორი მომიჯნავე ზომის კოდის ფარგლებში;
- ფენებად დაფასოებული ციტრუსის შემთხვევაში, შეფუთვაში, ერთი და იგივე ზომის კოდის მქონე ყველაზე პატარა და დიდი ციტრუსი არ უნდა სცდებოდეს ქვემოთ მოცვანილ ზომებს (ეს წესი ვრცელდება თვლით ჩაწყობილ ციტრუსზეც, რომელიც ორი მომიჯნავე ზომის კოდის ფარგლებში უქვევა):

ციტრუსის სახეობა	ზომის კოდი	ერთ შეფუთვაში ჩაწყობილ ციტრუსებს შორის დასაშვები განსხვავება ზომაში (მმ)
ლიმონი	0-დან 7-მდე	7
მანდარინი	1-XXX-4 5-დან 6-მდე 7-დან 10-მდე	9 8 7
ფორთოხალი	0-დან 2-მდე 3-დან 6-მდე 7-დან 13-მდე	11 9 7

- თუ ციტრუსი არ არის დაფასოებული ფენებად ან გასაყიდად გამზადებულ ყუთებში, მაშინ შეფუთვაში ყველაზე პატარა და დიდი ციტრუსი არ უნდა სცდებოდეს ციტრუსის შესაბამის ზომათა გრადაციას;
- გასაყიდად გამზადებულ დრეგად შეფუთვაში მოთავსებული ყველაზე პატარა და დიდი ციტრუსი არ უნდა სცდებოდეს სამი მომიჯნავე კოდის ფარგლებს.

6. ხარისხის მოთხოვნებისგან გადაცდომის ონაბეჭდ:

- “ექსტრა კლასში” დასაშვებია 5% ისეთი ციტრუსისა, რომელიც არ აქმაყოფილებს ამ კლასის მოთხოვნებს, მაგრამ შეესაბამება “პირველი კლასის” მოთხოვნებს. გამონაკლის შემთხვევებში (იხ. ქვემოთ), ასევე მისაღებია ისეთი პროდუქტები, რომლებიც “პირველი კლასის” გადაცდომის ფარგლებში ხვდება;
- “პირველ კლასში” დასაშვებია 10% ისეთი ციტრუსისა, რომელიც არ აქმაყოფილებს ამ კლასის მოთხოვნებს, მაგრამ შეესაბამება “მეორე კლასის” მოთხოვნებს, ან ხვდება “მეორე კლასის” გადაცდომის ფარგლებში;
- “მეორე კლასში” დასაშვებია 10% ისეთი ციტრუსისა, რომელიც არ აქმაყოფილებს არც ამ კლასის მოთხოვნებს და არც მინიმალურ მოთხოვნებს. ეს წესი არ ვრცელდება ისეთი ციტრუსზე, რომელიც ლპობის სტადიაშია ან იმ დონეზეა დაზიანებული, რომ მოხმარებისთვის უვარგისია. ამ კლასში ასევე დასაშვებია 5% ისეთი ციტრუსისა, რომელსაც აღენიშნება ზედაპირული დაზიანება, დამსკდარი ან გამომშრალია.

7. ზომის მოთხოვნებისგან გადაცდომის თანახმად, დასაშვებია 10% ისეთი პროდუქტისა, რომელიც ზემოთ მოყვანილ ზომის მოთხოვნებზე დაბალია ან მათ აღემატება. ნებისმიერ შემთხვევაში ეს წესი არ ვრცელდება ციტრუსზე, რომლის ზომაც შემდგგ მინიმალურ მოთხოვნებზე დაბალია:

- ლიმონი – 43 მმ;
- მანდარინი, გარდა კლემენტინისა – 43 მმ;
- კლემენტინი – 34 მმ;
- ფორთოხალი – 50 მმ;

8. წარდგენის მოთხოვნების თანახმად:

- ციტრუსის თითოეული შეფუთვა უნდა იყოს ერთგვაროვანი, უნდა შეიცავდეს მხოლოდ ერთნაირი წარმოშობის, სახეობის, ტიპის, ხარისხის, ზომის და სიმჭიდვის დონის პროდუქტს. “ექს-ტრა კლასის” ციტრუსის შემთხვევაში, ციტრუსის შეფურილობაც ერთგვაროვანი უნდა იყოს. შეფუთვის მომხმარებლისთვის ხილული ნაწილი, შეფუთვის მოლიანი შემადგენლობის მაჩვენებელი უნდა იყოს;
- ციტრუსის შესაფუთად გამოიყენება:
 - ახალი და სუფთა მასალა, რომელიც პროდუქტს ასევე სათანადო იცავს დაზიანებისგან. სავაჭრო მონაცემების აღსანიშნად, დასაშვებია ქაღალდის და ბეჭდის გამოყენება, თუ ეს აღნიშვნა არატოქსიკური მელნით ან წებოთი კეთდება;
 - თუ ციტრუსი სათითოადაა გახევული, ამისათვის თხელი, მშრალი, ახალი და უსუნო ქაღალდი გამოიყენება;
 - დაუშვებელია ისეთი ნივთიერებების გამოყენება, რომლებიც ციტრუსის ბუნებრივ შემადგენლობას, განსაკუთრებით გემოსა და სუნს შეცვლის;
 - შეფუთვაში არ უნდა იყო რაიმე სახის უცხო საგანი. თუმცა, დასაშვებია მცირე ზომის ტოტის (ფოთლებით) გამოყენება;
 - პროდუქტზე დამაგრებული სტიკერები მოხსნის შემდგომ არ უნდა ტოვებდეს წებოს კვალს და არ უნდა გამოიწვიოს ციტრუსის კანის დაზიანება;
- ციტრუსი შეიძლება წარდგენილი იქნას:
 - ფენებად შეფურული;
 - ჩაყრილი სხვადასხვა სახის ტარაში. მხოლოდ პირველი და მეორე კლასის პროდუქტისთვის;
 - მომხმარებლისთვის მისაყიდად გამზადებულ მაქსიმუმ 5 კგ-იან ფუთებში (როგორც თვლით, ასევე სუფთა წონით).

9. შეფუთვის აღნიშვნის მოთხოვნების ოანაბმად, ციტრუსის თოთოვეულ ყუთზე დატანილ უნდა იქნას:

- შემფუთვავის და/ან მიმწოდებლის სახელი და მისამართი. ეს შეიძლება შეიცვალოს შტრიხკოდით;
- ციტრუსის სახელი, სახეობა, ტიპი. ლიმონის შემთხვევაში, სადაც საჭიროა უნდა აღინიშნოს “ვერდელი” და “პრომოციორე”. კლემენტინის შემთხვევაში, სადაც საჭიროა უნდა აღინიშნოს “უკურკო კლემენტინი” ან “კურკიანი კლემენტინი”;
- ციტრუსის წარმოშობის ქვეყანა. შესაძლებლობის შემთხვევაში რეგიონის მითითებით;
- კომერციული მონაცემები: კლასი, ციტრუსის ზომის კოდი, გამოყენებული ქიმიური ნივთიერებები (ასეთის გამოყენების შემთხვევაში);
- კონტროლის ოფიციალური აღნიშვნა (არასავალდებულობა).

4. ჯანმრთელობის და ფიტოსანიტარული მოთხოვნები მცენარეებსა და მცენარეულ კონდიციებზე

ჯანმრთელობის და ფიტოსანიტარული მოთხოვნები მცენარეებსა და მცენარეულ პროდუქტებზე მოცემულია ევროკავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივაში. ფიტოსანიტარული მოთხოვნები კრიცელდება ახალ ხილსა და ბოსტნეულზეც და მათი დაცვა აუცილებელია მესამე ქვეყნებიდან ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტირებისას. აღნიშნული დირექტივის ოანაბმად, ზოგიერთ მცენარესა და მცენარეულ პროდუქტს, მათ შორის ზოგიერთ ახალ ხილსა და ბოსტნეულს, ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისას უნდა ახლდეს მესამე ქვეყნის კომპეტენტური უწყების მიერ გაცემული „ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი“ ან „ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი რეკესპორტისათვის“ (ევროკავშირის ფიტოსანიტარული სერტიფიკატების ფორმები მოცემულია დანართში No 3).

ევროკომისია უფლებამოსილია, ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის განცემულ პროდუქციასთან დაკავშირებით, მესამე ქვეყნებისგან გამოითხოვოს ინფორმაცია ამ ქვეყნებში მოქმედი სანიტარული და ფიტოსანიტარული კანონმდებლობის, კონტროლის მექანიზმებისა და რისკების შეფასების შესახებ. ამ მიზნით, ევროკომისია, ჩვეულებრივ, უკავშირდება ევროკავშირში შესაბამისი მესამე ქვეყნის წარმომადგენლობას და მისგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე უშუალოდ მესამე ქვეყნის შესაბამის კომპეტენტურ სამსახურებს მიმართავს.

იმ მცენარეების, მცენარეული პროდუქტების და მავნე ორგანიზმების სხვა პოტენციური მატარებლების ჩამონათვალი, რომელთაც ფიტოსანი-

ტარული სერტიფიკატი სტირდებათ, მოცემულია ევროკავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივის მქონე დანართში. საქართველოდან ევროკავშირის ბაზარზე ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ექსპორტიორს, ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი შემდგა მცენარეების და მცენარეული პროდუქტების ექსპორტისას სჭირდება:

- ციტრუსის (*Citrus L.*), იაპონური ზღმარტლის (*Fortunella Swingle*), ტრიფოლიატას (*Poncirus Raf*) სახეობებისა და მათი ჰიბრიდებისგან მიღებული ხილი ფოთლებით და ყუნწებით;
- ოხრასუშის (*Apium graveolens L.*) და რევანის (*Ocimum L.*) სახეობების მწვანილი;
- ციტრუსის (*Citrus L.*) იაპონური ზღმარტლის (*Fortunella Swingle*), ტრიფოლიატას (*Poncirus Raf*) და მათი ჰიბრიდების, ასევე ინდური კირის (*Momordica L.*) და ბადრიჯნის (*Solanum melongena L.*) სახეობების ნაყოფები;
- ანონას [პაუ-პაუს] (*Annona L.*), კომშის (*Cydonia Mill.*), აღმოსავლეთის ხურმის (*Diospyros L.*), ვაშლის (*Malus Mill.*), მანგოს (*Mangifera L.*), პასიფლორას [გრენადინი] (*Passiflora L.*), ქლიავის (*Prunus L.*), გუავას (*Psidium L.*), მსხლის (*Pyrus L.*), მოცხარის (*Ribes L.*), მიხაილის (*Syzygium Gaertn.*) და მოცვის (*Vaccinium L.*), სახეობების ხილი, რომელიც მოყვანილია ევროკავშირის ფარგლებს გარეთ;
- ბარდის (*Dolichos Jacq.*), მაგნიფერას (*Magnifera spp.*), ჭარხლის (*Beta vulgaris L.*) და ლობიოს (*Phaseolus vulgaris*) სახეობების მარცვლები;
- ბამბის (*Gossypium spp.*) სახეობების მარცვლები და ბამბა;
- ვაზის (*Vitis L.*) სახეობებიდან მიღებული ყურძნი.

ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი უნდა ადასტურებდეს, რომ მესამე ქვეწიდან ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის განკუთხნილი პროდუქცია არ არის ევროკავშირის მიერ აკრძალული მავნებლების და მცენარეული დაავადებების მატარებელი. მაგნებლების და მცენარეული დაავადებების ჩამონათვალი, რომელთა ევროკავშირის ტერიტორიაზე შეტანა და გავრცელება აკრძალულია, ევროკავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივის პირველ და მეორე დანართებშია მოცემული.

ფიტოსანიტარულ სერტიფიკატს გასცემს მესამე ქვეწის სამსახური, რომელსაც ფიტოსანიტარული სერტიფიკატის გაცემის უფლებამოსილება ეროვნული კანონმდებლობით და *მცენარის დაცვის საერთაშორისო კონვენციის*⁷ დებულებების შესაბამისად აქვს მინიჭებული. ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი ევროკავშირის მიერ, მცენარის დაცვის საერთაშორისო კონვენციის საფუძველზე შემუშავებულ ფორმას უნდა შესაბამებოდეს. ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი ევროკავშირის რომელიმე ოფიციალურ

⁷ მცენარის დაცვის საერთაშორისო კონვენცია - სეროაშორისის ხელშეკრულება მცენარეთა ჯანმრთელობის შესახებ. ხელშეკრულება 1952 წლიდან არსებობს და უსრუნველყოფს მცენარეთა დაცვას მავნებლების წარმოქმნისა და გავრცელებისგან. ხსენებულ კონვენციას საქართველო 2007 წელს შეუერთდა.

ენაზე უნდა იყოს შედგენილი და უნდა გაიცეს საექსპორტო პროდუქციის მესამე ქვეყნის ტერიტორიის დატოვებამდე არაუმეტებს 14 დღით ადრე.

ევროპავშირის ფიტოსანიტარული მოთხოვნებისგან მესამე ქვეყნის ექსპორტითორი თავისუფლდება იმ შემთხვევაში, თუ მცენარეთას და/ან მცენარეული პროდუქტების ევროპავშირის ტერიტორიაზე შეტანას არ ახლავს მავნე ორგანიზმების გავრცელების საშიშროება. კერძოდ, თუ:

- მცენარეები და/ან მცენარეული პროდუქტები მხოლოდ გადაკვეთენ ევროპავშირის ტერიტორიას;
- მცენარეების და/ან მცენარეული პროდუქტების მხოლოდ მცირე რაოდენობის ექსპორტი ხდება არასაწარმოო ან არაკომერციული დანიშნულებით;
- მცენარეების და/ან მცენარეული პროდუქტების ექსპორტი ხდება სამეცნიერო დანიშნულებით ან მცენარის სახეობათა შესარჩევი სამუშაოსთვის;
- ექსპორტისთვის განკუთვნილი მცენარეები და/ან მცენარეული პროდუქტები მოყვანილია მესამე ქვეყნისა და ევროპავშირის უშუალო სასახლევრო ზონაში.

ევროპავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის განკუთვნილი ახალი ხილისა და ბოსტნეულის შესაბამისობა ევროპავშირის ფიტოსანიტარულ მოთხოვნებთან მოწმდება ევროპავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე. ევროპავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივა ითვალისწინებს მცენარის და მცენარეული პროდუქტების დოკუმენტურ, საიდენტიფიკაციო და მცენარის ჯანმრთელობის ლაბორატორიულ შემოწმებას. დოკუმენტური შემოწმება გულისხმობს ტყირთის თანმხლები ფიტოსანიტარული სერტიფიკატის შემოწმებას, აქმაყოფილებს თუ არა სერტიფიკატი ევროპავშირის სტანდარტებს. ტყირთის იდენტიფიცირებით დასტურდება, შეესაბამება თუ არა ტყირთი სერტიფიკატში მითითებულ მცენარეებს ან მცენარეულ პროდუქტებს. ასევე აუცილებლად ხდება ტყირთის ნაწილის ან მთლიანი ტყირთის ევროპავშირის ბაზარზე შეტანის ადგილზე ფიზიკური შემოწმებაც, რაც მცენარის ჯანმრთელობის დასადგენად სინჯების აღებას გულისხმობს.

მცენარის და მცენარეული პროდუქტის დოკუმენტურ, საიდენტიფიკაციო და ჯანმრთელობის ფიზიკურ შემოწმებას ევროპავშირში შესვლის ადგილზე ახორციელებს ევროპავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტური უწყება ან საბაზო სამსახური. კომპეტენტური უწყება შეიძლება იყოს ევროპავშირის წევრი ქვეყნის მცენარის დაცვის ორგანიზაცია(ები), ან სხვა სახელმწიფო სტრუქტურა. საიდენტიფიკაციო და მცენარის ჯანმრთელობის შემოწმება, გარდა ევროპავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილისა, ასევე შეიძლება განხორციელდეს ევროპავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტური უწყებისა და საბაზო სამსახურის მიერ განსაზღვრულ რომელიმე სხვა ადგილზე, რომელიც საზღვართან ახლოსაა განლაგებული.

ევროპავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილი შეიძლება იყოს

აეროპორტი, საზღვაო პორტი, რეინიგზის და საავტომობილო სასაზღვრო პუნქტი. ევროპავშირის წევრი ქვეყნები, ევროკომისიას, როგორც წესი, წინასწარ აწვდიან ინფორმაციას მათი საზღვრის გადაკვეთის პუნქტების აღილდებარეობის შესახებ.

ევროპავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივის მქეუთ დანართის ს ნაწილში ჩამოთვლილი მცენარეების და მცენარეული პროდუქტების ევროპავშირის ბაზარზე იმპორტისას, ევროპავშირის წევრი ქვეყნების მოთხოვნით იმპორტიორი ევროპავშირის შესაბამის ქვეყნაში უნდა იყოს რეგისტრირებული. შესაბამისად, მესამე ქვეყნის ექსპორტიორმა ევროპავშირის საბაზოზე უნდა წარადგინოს იმპორტიორის (მცენარეების და/ან მცენარეული პროდუქტების მყიდვების) ევროპავშირის წევრ ქვეყნაში რეგისტრაციის ნომერი.

მაგნებლების და მცენარეული დაავადებების აღმოჩენის შემთხვევაში, იმპორტიორი, მესამე ქვეყნის მომწოდებელს მოსთხოვს დამატებით ინფორმაციას, პროდუქციის პირველადი წარმოების და მოსავლის აღების შემდგომ პროდუქციის მოვლის შესახებ. თუ შემოწმების შედეგად აღმოჩნდა, რომ ევროპავშირის ბაზარზე ექსპორტისთვის განკუთვნილი მესამე ქვეყნაში წარმოებული ახალი ნილი და ბოსტნეული არ აკმაყოფილებს ევროპავშირის ფიტოსანიტარულ მოთხოვნებს, ტვირთი ევროპავშირის ბაზარზე არ დაიშვება. იმ შემთხვევაში, თუ ექსპორტისთვის განკუთვნილი ახალი ნილი და ბოსტნეული ჯანმრთელობისთვის დიდი საფრთხის შემცველია, ტვირთი ევროპავშირის ბაზარზე შესვლის აღილზევე განადგურდება, ტვირთი განადგურების ხარჯები კი ექსპორტიორს დაეკისრება.

მცენარეების და მცენარეული პროდუქტების, მათ შორის ახალი ნილისა და ბოსტნეულის ევროპავშირის ტერიტორიაზე შესვლის შემდგებ, ფიტოსანიტარული სერტიფიკატი შეიცვლება მცენარის პასპორტით. მცენარის პასპორტი არის ევროპავშირის წევრი ქვეყნის შესაბამისი სამსახურის მიერ გაცემული ეტიკეტი, რომელიც პროდუქციის ევროპავშირის მცენარის ჯანმრთელობის სტანდარტებთან შესაბამისობას ადასტურებს. სენტებრი დოკუმენტი აუცილებელია მცენარეების და მცენარეული პროდუქტების ევროპავშირის ბაზრის შიგნით გადასაადგილებლად.

ევროპომისიის 2004 წლის 11 ოქტომბრის No 1756/2004 რეგულაციის მიხედვით, მესამე ქვეყნებიდან იმპორტირებული იმ მცენარეების და მცენარეული პროდუქტების ჯანმრთელობა, რომელთაც ევროპავშირის ფიტოსანიტარული მოთხოვნების დაკმაყოფილება მოეთხოვებათ, შესაძლოა გამარტივებული წესითაც შემოწმდეს. ამისათვის, ევროპავშირის წევრი ქვეყანა თხოვნით მიმართავს ევროკომისიას, იმპორტირებული ტვირთის გამარტივებული წესით შემოწმების შესახებ. ევროკომისია ამგვარ გადაწყვეტილებას დებულობს შემდეგი კრიტერიუმების საფუძველზე:

- თუ უკანასნებლი სამი წლის განმავლობაში, ყოველწლიურად, ევროპავშირის ბაზარზე, მოცემული მცენარის ან მცენარეული

- პროდუქტის საშუალოდ 200 პარტიის იმპორტი ხდება;
- თუ უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში მოცემული მცენარის და მცენარეული პროდუქტის სულ მცირე 600 პარტიის ინსპექცია განხორციელდა;
 - თუ პროდუქციის პარტიების რაოდენობა, რომელშიც მაგნებლები აღმოჩნდა, მთელი წლის განმავლობაში იმპორტირებული მოცემული მცენარის და მცენარეული პროდუქტის მთლიანი რაოდენობის 1%-ზე ნაკლებს შეადგენს;

აღნიშნული კრიტერიუმების საფუძველზე, ევროკომისია აქცენტის იმ მცენარეთა და მცენარეულ პროდუქტთა სიას, რომელთა ჯანმრთელობის დასადგენად ტვირთის მხოლოდ გარკვეული ნაწილის შემოწმებაც საკმარისია. ევროკომისია განაახლებს ამგვარ სიას, ჟერიოდული შეფასებებისა და დარღვევების შესახებ მიღებული შეტყობინებების საფუძველზე. ამჟადად, მცენარის ჯანმრთელობის გამარტივებული შემოწმებისთვის რეკომენდირებულია 52 მცენარე და მცენარეული პროდუქტი, მათ შორის თურქეთიდან ექსპორტირებული ციტრუსებიც.

ევროკომისიის 2004 წლის 7 ოქტომბრის No 2004/103 დირექტივა ასევე ითვალისწინებს მცენარის ჯანმრთელობის შემოწმების შესაძლებლობას ტვირთის “დანიშნულების ადგილზე”, ინსპექციის უკეთ ჩატარების მიზნით. ამგვარი შემოწმება ხორციელდება ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტური უწყების თანხმობით, რასაც ექსპორტირო წინასწარ მოიპოვებს შემდეგი პირობების დაკამაყოფილების შემთხვევაში:

- ექსპორტირებული პროდუქციია და/ან პროდუქციის გადასატანად გამოყენებული ტრანსპორტი კარგადაა დალუქებული და გამორიცხულია ინფექციის გავრცელების საშიშროება პროდუქციის დანიშნულების ადგილზე გადატანისას;
- ტვირთი გადატანილი უნდა იქნეს ევროკავშირის კომპეტენტურ უწყებასთან წინასწარ შეთანხმებულ ადგილზე;
- ტვირთს უნდა ახლდეს “მცენარის ჯანმრთელობის გადაადგილების დოკუმენტი”, რომელსაც ექსპორტირო ავსებს ევროკავშირის რომელიმე ოფიციალურ ენაზე, ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტური უწყების წარმომადგენლის ზედამხედველობის ქვეშ. “მცენარის ჯანმრთელობის გადაადგილების დოკუმენტის” ნიმუში მოცემულია დანართში №3.

პროდუქცია გადატანილი უნდა იქნეს “მცენარის ჯანმრთელობის გადაადგილების დოკუმენტზე” მითითებულ ადგილზე. საოანადო ინსპექციის შემდეგ მოხდება აღნიშნული დოკუმენტის დამტწმება, რომელსაც ექსპორტირო საბაჟო სამსახურს წარუდგენს საბაჟო პროცედურების ოფიციალურად გასაფორმებლად.

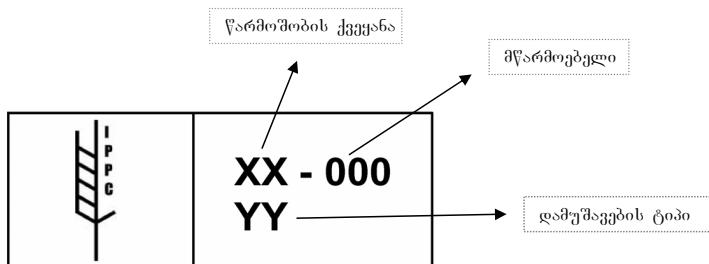
მცენარის დაცვის საერთაშორისო კონვენციაზე დაყრდნობით, ევროკავშირმა შეიმუშავა კანონმდებლობა, რომელიც არეგულირებს კიდევ ერთ ფიტოსანიტარულ მოხსენენას - ვაჭრობის დროს შესაფუთად ხის მასალის გამოყენებას, რასაც შეიძლება ახლდეს ევროკავშირში მავნებლების

შეტანისა და გავრცელების საშიშროება. ხისგან დამზადებული ფუთი, დოლი, ჩასატვირთო ფიცარი, რომლის ზომაც სიგანეში 6 მმ-ზე მეტია, ეპროკავშირში დაიშვება თუ:

- თერმულადა დამზადებული 56°C -ზე 30 წელის განმავლობაში ან ფუძიგირებულია (დეზინფიცირებულია) მეთილ-ბრომიდით;
- ხის ფუთს აქვთ ISPM15⁸ ბეჭედი, რომელზეც აღნიშნულია მცენარის დაცვის საერთაშორისო კონვენციის ლოგო, წარმოშობის ქვეყნის აბრევიატურა, მწარმოებელი და ხის მასალის დამზადების ტიპი.

აღნიშნული მოთხოვნები არ მოქმედებს შესაფუთად გამოყენებულ ისეთ ხის მასალაზე, რომელიც წებოს, გაცხელებისა და წნევის გამოყენებითაა დამზადებული, მაგალითად ფირფიცარი. ევროკავშირის ინსპექტორები შემოწმებისას ISPM15 ბეჭედის შეამოწმებენ ექსპორტისთვის განკუთხილ ხის მასალით შეცუთველ ტვირთზე. სხვა სახის სერტიფიკაცი ხის მასალისგან დამზადებული ტვირთის ევროკავშირში შეტანისას საჭირო არ არის.

ISPM15 ბეჭდის გამოყენების ნებართვას გასცემს მესამე ქვეყნის შესაბამისი სახელმწიფო უწყება და ის ასე გამოიყერება:

5. ევროკავშირის მოთხოვნები სურსათის უცნებლობასა და პიგინაზე

ბოლო წლების განმავლობაში, ევროკავშირმა, სურსათის უცნებლობისა და პიგინის შესახებ მოედი რიგი საკანონმდებლო აქტები შეიმუშავა. ამ საკითხისადმი ევროკავშირის კომპლექსური მიღებამ მოიცავს სურსათის, მათ შორის ახალი ხილისა და პოსტნეულის, წარმოების ყველა ეტაპს და ასპექტს, ისეთი საკითხების ჩათვლით, როგორიცაა საკვების დამაბინძურებლები, პესტიციდები, სურსათის შეცუთვა და ეტიკეტირება, კვების ახალი პროდუქტები და გენმოდიფიცირებული ორგანიზმები. ამ კანონმდებლობაში მოცემული მოთხოვნები ვრცელდება როგორც ევროკავშირში წარმოებულ, ასევე ევროკავშირის ბაზარზე იმპორტირებულ პროდუქტებზე და ამდენად,

⁸ ISPM15 – მცენარის დაცვის საერთაშორისო კონვენციის მიერ შემუშავებული საერთაშორისო ფიტოსანიტარული ბეჭედი შესაფუთად გამოყენებული ხის მასალისთვის.

ისინი მესამე ქვეყნების ექსპორტიორებისთვისაც საყურადღებოა.

სურსათის უკნებლობის პრინციპების დაცვას და ეკონომიკურის შესაბამისი კანონმდებლობის შემუშავებას უზრუნველყოფს გვრცელების სურსათის უკნებლობის სამსახური ევროპის სურსათის უკნებლობის სამსახურის დანიშნულება ეკონომიკურის სურსათის უკნებლობის გაუმჯობესება და მომხმარებელთა უფლებების დაცვა. სამსახური მუდმივად ახორციელებს სურსათის უკნებლობის, ასევე ცხოველთა და მცენარეთა ჯანმრთელობის რისკის შეფასებებს. რისკის შეფასების საფუძველზე, ევროპის სურსათის უკნებლობის სამსახური შეიმუშავებს და ევროკავშირისა აწვდის მეცნიერულ რეკომენდაციებს, რაც შემდგომში ევროკავშირის სურსათის უკნებლობის კანონმდებლობაში აისახება.

აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირის საბჭოსა და ეკონომარლამენტის 2002 წლის 28 იანვრის No 178/2002 რეგულაციის მიხედვით, სურსათის უკნებლობაზე პასუხისმგებლობა ევროკავშირში სურსათის იმპორტიორს გვისრება. თუ იმპორტიორს საფუძვლიანი ექვი აქვს, რომ მის მიერ ევროკავშირში შეტანილი პროდუქცია არ აკმაყოფილებს სურსათის უკნებლობის სტანდარტებს, მან დაუყოვნებლივ უნდა ამოიღოს საეჭვო საქონელი ბაზრიდან და ამის შესახებ აცნობოს ევროკავშირის შესაბამისი წევრი ქვეყნის კომპეტენტურ უწყებებს. მი შემთხვევაში, თუ პროდუქტმა უკვე მიაღწია მომხმარებლამდე, დისტრიბუტორმა მომხმარებელს სათანადო ინფორმაცია უნდა მიაწოდოს პროდუქციის ბაზრიდან ამოღების თაობაზე.

ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2002 წლის 28 იანვრის No 178/2002 რეგულაციის თანახმად, ევროკავშირის ბაზარზე საქონლის შეტანისას იმპორტიორმა სურსათის წარმოების, გადამუშავების და დისტრიბუციის ყველა ეტაპზე უნდა უზრუნველყოს და უნდა დაამტკიცოს, რომ მის მიერ იმპორტისთვის გამსაღებული სურსათი არ არის მავნებელი და ევროკავშირის სურსათის უკნებლობის მოთხოვნებს აკმაყოფილებს. მავნებელი სურსათის მიკვლევადობის უზრუნველსაყოფად, სურსათის იმპორტიორი ვალდებულია, ფლობდეს ინფორმაციას როგორც იმპორტისთვის განკუთვნილი სურსათის წარმოშობის, ასევე სურსათის მწარმოებლის შესახებ. ზემოთ აღნიშნული რეგულაციის მქ-18 მუხლის თანახმად, ევროკავშირის ბაზარზე სურსათის შეტანისას, იმპორტიორმა ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კომპეტენტურ უწყებას, საჭიროების შემთხვევაში, შემდეგი ინფორმაცია უნდა წარუდგინოს:

- მესამე ქვეყნის მიმწოდებლის სახელი და მისამართი, პროდუქტის წარმოშობის ქვეყანა და ტრანზაქციის თარიღი;
- პროდუქციის მოცულობა და ხარისხი, პროდუქციის დეტალური აღწერილობა და რიგითი ნომერი;

ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2004 წლის 29 აპრილის No 852/2004 რეგულაცია აწესებს პიგინის ზოგად მოთხოვნებს, რომლებიც სურსათის მწარმოებლებმა უნდა დააკმაყოფილონ. სურსათის მწარმოებელი ვალდებულია:

- დაიცვას სურსათი პაერისგან, ნიადაგისგან, წყლისგან, სასუქისგან, ცხოველების, მაქნებლების და სხვა შესაძლო ფაქტორებისგან;
- სურსათს განარიღოს დაბინბურების საფრთხის შემცველი ნივთიერებები;
- დაიცვას სურსათის წარმოებისთვის გამოყენებული აღჭურვილობის, მანქანა-დანადგარებისა და სატრანსპორტო საშუალებების სისუფთავე;
- უზრუნველყოს სურსათის პიგიენურად წარმოება, ტრანსპორტირება და შენახვა;
- სურსათის დაბინბურების თავიდან ასაცილებლად გამოიყენოს სასმელი ან სუფთა წყალი;
- უზრუნველყოს სურსათის წარმოების პროცესში მონაწილე ქერსონალის ჯანმრთელობის დამაკმაყოფილებელი მდგრმარეობა;
- გაითვალისწინოს მცენარის გამოეკლევების შედეგები, რომლებიც მნიშვნელოვანია ადამიანისა და ცხოველის ჯანმრთელობისთვის;
- კანონითა დადგენილ ფარგლებში გამოიყენოს მცენარის დასაცავი პროდუქტები და ბიოციდები;
- აღწეროს მის მიერ გატარებული პრევენციული ზომები, განსაკუთრებით მავნებლებისა და დაავადებების გავრცელების ან ჯანმრთელობისთვის მნიშვნელოვანი შემოწმებების ჩატარების დროს მცენარის დასაცავი პროდუქტებისა და ბიოციდების გამოყენების შემთხვევაში.

ახალი ხილი და ბოსტნეული, ისევე როგორც სხვა სახის სურსათი, შეიძლება აღმოჩნდეს მიკრობიოლოგიური დაბინბურების საფრთხის წინაშე. საფრთხეს ძირითადად წარმოადგენს ორი პაოგენური ბაქტერია – სალმონელა და ლისტერია. ამგვარი საფრთხის თავიდან ასაცილებლად ეპროკავშირი აწესებს სურსათის მიკრობილოგიურ მოთხოვნებს, რომლებიც მესამე ქვეყნიდან იმპორტირებულ პროდუქტებიაზეც ვრცელდება.

სურსათის მიკრობილოგიური მოთხოვნები მოცემულია ეგროგომისითის 2005 წლის 15 ნოემბრის № 2073/2005 რეგულაციაში. რეგულაციის პირველი დანართი ადგენს სპეციფიკური მიკრობების ლიმიტებს საკვების სხვადასხვა კატეგორიისთვის, მათ შორის ახალი ხილისა და ბოსტნეულის გარკვეული სახეობებისთვის. სალმონელას გავრცელების საფრთხესთან დაკავშირებით, რეგულაციაში აღსანიშნავია “აყვავებული თებელის” და საკვებად გამზადებული “დაჭრილი ხილისა და ბოსტნეულის” კატეგორიები. ასეთი სურსათის არცერთი ერთეული არ უნდა შეიცვდეს სალმონელას. ოფიციალური შემოწმებისთვის უნდა მოხდეს 25 გრ. სინჯის 5 ერთეულად აღება. სალმონელას თუნდაც სინჯის ერთ ერთეულში აღმოჩნდის შემთხვევაში პროდუქტი არ უნდა იქნას დაშვებული ბაზარზე.

ლისტერიის შემთხვევაში, საყურადღებოა რეგულაციაში მოცემული სურსათის შემდეგი კატეგორია „საჭმელად გამზადებული საკვები, რომელიც ხელს უწყობს ლისტერიის მონოციტოგენის ზრდას, გარდა ბავშვის საკვებისა და სამედიცინო დანიშნულების პროდუქტებისა“. ბაქტერიის დასაშეგები რაოდენობა და სინჯის აღების მოთხოვნა ლისტერიოზისთვისაც იგივეა და იგი პროდუქტის ჯერ კიდევ მწარმოებლის კონტროლის ქვეშ ყოფნის ეტაპზე ხორციელდება. პროდუქტის ბაზარზე შეტანის შემდეგ სინჯი უნდა გაკეთდეს 1 გრ. რაოდენობით 5 ერთეულად. თითოეულ ერთეულში დასაშეგებია მხელოდ 100 cfu/g (მიკროორგანიზმების კოლონიის შემქმნელი ერთეული/გრამზე)⁹ ბაქტერიის არსებობა.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნები ვალდებული არიან, უზრუნველყონ ახალი ხილისა და ბოსტნეულისთვის დაწესებული მიკრობიოლოგიური კრიტერიუმების დაცვა და მათ მონიტორინგი, მათ შორის იმპორტირებულ პროდუქციაზე. ევროკავშირის წევრი თითოეული ქვეყნის შესაბამისი კომპეტენტური უწყება ახდენს ამ კრიტერიუმების მიხედვით საკვები პროდუქტების შემოწმებას როგორც ევროკავშირის ბაზარზე მათ შეტანამდე, ასევე ბაზარზე მოხვედრის შემდეგ. კრიტერიუმების დარღვევის შემთხვევაში, იმპორტისთვის განკუთვნილი საკვები პროდუქტი ევროკავშირის ბაზარზე არ დაიშვება და ევროკავშირის წევრი სახელმწიფო ამის შესახებ ევროკომისიას აცნობებს. თუ იმპორტი უკვე განხორციელდა და მაგნებელმა პროდუქციამ მომხმარებლამდე მიაღწია, მაგნებელი პროდუქცია ბაზრიდან ამოღებულ უნდა იქნას და ექსპორტიორენს ეკისრება მომხმარებლის საონადო ინფორმირების ვალდებულება.

ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტირებული სურსათი ასევე უნდა აგრძელოდებეს სურსათის დამაბინძურებელი ნივთიერებების შესახებ ევროკავშირის კანონმდებლობის მოთხოვნებს. სურსათის „დაბინძურება“ განისაზღვრება, როგორც ბიოლოგიური, ქიმიური ან ფიზიკური უცხო ნივთიერების არსებობა, რომელიც არ არის მიზანშეწონილი სურსათისთვის, მიუხედავად იმისა საზიანოა ის თუ არა ცხოველის ან ადამიანის ჯანმრთელობისთვის და გარემოსთვის. სურსათში დამაბინძურებელი ნივთიერება როგორც მისი წარმოებისა და მარკეტინგის სხვადასხვა ეტაპზე, ასევე გარემოს დაბინძურების შედეგადაც შეიძლება აღმოჩნდეს.

ევროკომისის 2006 წლის 19 დეკემბრის No 1881/2006 რეგულაცია ადგენს გარკვეული დამაბინძურებელი ნივთიერებების შემცველობის ზღვრულ დონეს კვების პროდუქტებისთვის, მათ შორის ახალი ხილისა და ბოსტნეულისთვის:

- ნიტრატის შემცველობა ისპანიასა და სალათაში;
- სხვადასხვა მიკოტოქსინის შემცველობა ოხილებში, მშრალ ხილში, ბურღლულეულში და სხვა;
- მეტალების შემცველობა ხილში, ბოსტნეულში, კენკრაში და სხვა;

9 http://ec.europa.eu/food/food/controls/foodfeed/sampling_testing.pdf

- 3- მეთილ-ციკლო-პროპენის (3-MCPD) შემცველობა
პიდროლიზებულ მცენარეულ ცილებში და სხვა.

აღნიშნული მოთხოვნების დაცვა მკაცრად კონტროლდება ევროკავშირის ბაზარზე სურსათის ექსპორტისას. ევროკავშირის საზღვრის გადაკვეთის ადგილზე პროდუქციას უტარდება შერჩევითი ლაბორატორიული შემოწმება და დარღვევების აღმოჩენის შემთხვევაში ევროკავშირის შესაბამისი უწყებები ექსპორტს შეაჩერებენ.

ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2005 წლის 23 თებერვლის No 396/2005 რეგულაცია და ამ რეგულაციაზე დაყრდნობით შემუშავაბული ევროკომისის შესაბამისი დირექტივები, არეგულირებენ სურსათში დასაშვები პესტიციდების გამოყენებას. პესტიციდი არის ბიოლოგიური ნივთიერება, რომელიც გამოიყენება საკვების, ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსოფლის საზიანო მავნებლების გასანადგურებლად ან მათი კონტროლისოფლის. ასეთი მავნებლებია: მდრღნელები, მწერები, სოკოები და მცენარეები. მათ საწინააღმდეგოდ შეიძლება მხოლოდ ოფიციალურად დაშვებული პესტიციდების გამოყენება.

ევროკავშირის საბჭოს 1978 წლის 21 დეკემბრის No 79/117 დირექტივის მიხედვით, აკრძალულია შემდეგი პესტიციდების გამოყენება:

A. დარიშხანის ნაერთები:

- ვერცხლისწყლის ოქსიდი;
- ვერცხლისწყლის ქლორიდი (კალომელი);
- ვერცხლისწყლის შემცველი სხვა არაორგანული ნაერთები;
- ვერცხლისწყლის ტუტეების შემცველი ნაერთები;
- ალკოჰოლი და ვერცხლისწყლის არილების შემცველი ნაერთები.

B. არადეგრადირებადი ქლორორგანული ნივთიერებები:

- ალდრინი;
- ქლორდანი;
- დიელდრინი;
- დდტ (დიქლორო-დიფენილ-ტრიქლორეთანი);
- ენდრინი;
- ჰექსაქლორანი, რომელიც შეიცავს 99%-ზე ნაკლებ გამა იზომერს;
- ჰექტაქლორანი;
- ჰექსაქლორბენზენი;

C. სხვა ნაერთები:

- ეთილენის ოქსიდი;
- ნიტროფენი;
- 1,2-დიაზომეთანი;
- 1,2- დიქლორეთანი;
- დინოსები (მმარმუავა და ჩვეულებრივი მარილები);
- ბინაპაკრილი;
- გაპტაფოლი;

- დიკოფოლი (რომელიც შეიცავს 78 %-ზე ნაკლებ დიკოფოლს ან 1გ/გზ-ზე მეტ დღტ-ს);
- მაღლინის შეავის პიდრაზიდი (გარდა ქოლინის, ფოსფორის და სოდის მარილებისა);
- ქოლინის, ფოსფორის და სოდის მარილები, რომლებიც შეიცავენ 1 მგ/გზ-ზე მეტ პიდრაზინს;
- ქინზოზენი, რომელიც შეიცავს 1 მგ/გზ-ზე მეტ ჰექსაქლორბენზენს ან 10გ/გზ-ზე მეტ ჰენტაქლორბენზენს.

ევროკავშირი ადგენს ჰესტიციდების დასაშვებ რაოდენობას კვების პროდუქტებისთვის. ნარჩენის ზღვრული რაოდენობა (MRLs – Maximum Residue Levels) არის ჰესტიციდის კონცენტრაციის მაქსიმალური რაოდენობა სურსათში, რომელიც განსაზღვრულია ინდივიდუალური ნაყოფის/ ჰესტიციდის კომბინაციისთვის. ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2005 წლის 23 ოქტომბერის No 396/2005 რეგულაცია აწესებს ნარჩენის ზღვრულ ღონეს 600 სუბსტანციისთვის, რაც დაწვრილებით მოცემულია ევროკავშირის ჰესტიციდების მონაცემთა ბაზაში¹⁰.

ახალი ხილისა და ბოსტნეულის ევროკავშირის ბაზარზე ექსპორტირებმა უნდა უზრუნველყო, რომ ექსპორტისთვის განკუთვნილ სურსათში ჰესტიციდების რაოდენობა არ აღემატებოდეს ევროკავშირის მიერ დაწესებულ ჰესტიციდების ნარჩენის ზღვრულ რაოდენობას. ევროკავშირში შესვლის ადგილზე ჩატარებული შერჩევითი შემოწმების შედეგად აღმოჩენილი დარღვევების შემთხვევაში, ტკირო ევროკავშირის ბაზარზე არ დაიშვება. ექსპორტიორებმა ასევე თვალყური უნდა აღვნონ ნარჩენის ზღვრული რაოდენობის ცვლილებას, რათა ევროკავშირის ახალი მოთხოვნები დროულად (ექსპორტის განხორციელებამდე) იქნეს გათვალისწინებული.

სურსათის უგნებლობის შესახებ ევროკავშირის კანონმდებლობა ასევე არ ეცნობა რეგულირებს სურსათში საკვები დანამატების დასაშვებ რაოდენობას. “საკვები დანამატი”, ევროკავშირის საბჭოს 1988 წლის 21 დეკემბრის No 89/107 დირექტივის მიხედვით განისაზღვრება, როგორც “ნებისმიერი ნივთიერება, რომელიც არ მოიხმარება როგორც საკვები და არ წარმოადგენს საკვების მახასიათებელ ინგრედიენტს, რომლის საგებეში გამინენულად გამოყენებაც ტექნილოგიური დანიშნულებით წარმოების, გადამუშავების, მომზადების, დამუშავების, შეფუთვის, ტრანსპორტირების ან შენახვის დროს გამოიწვევს მის გადაქცევას ამ საკვების კომპონენტად”.

აღნიშნული დირექტივით დაშვებულია საკვები დანამტების მხოლოდ შემდეგი კატეგორიების გამოყენება:

- ფერი;
- კონსერვანტი;
- ანტი-ოქსიდანტი;
- ემულგატორი;
- მარილ-ემულგატორი;

10 http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm.

- გამაოხელებელი;
- ქელე ნივთიერება;
- შტაბილიზატორი;
- გემოს გამაუმჯობესებელი;
- მქავა;
- მქავის რეგულატორი;
- გამოცხობის საწინააღმდეგო ნივთიერება;
- მოდიფიცირებული სახამებელი;
- დამატებობელი;
- გასაფუებელი ნივთიერება;
- აქსაფების საწინააღმდეგო ნივთიერება;
- მოჭიქვის ნივთიერება;
- ფქვილის დასამუშავებელი ნივთიერება;
- გამამყარებელი ნივთიერება;
- ჰიგროსკოპული ნივთიერება;
- სექვესტრანტი (4);
- ფერმენტი (4) (5);
- შემავსებელი;
- სამოძრაო და შესაფუთი აირი;
- ასაქაფებელი ნივთიერება.

საკვები დანამატების უმეტესობის გამოყენება მხოლოდ შეზღუდული რაოდენობითა დაშვებული გარკვეული სასურსათო პროდუქტებისთვის. საკვების ზოგიერთი დანამატისთვის არ არის დაწესებული მაქსიმალური ზღვარი, თუმცა მათი გამოყენება უნდა მოხდეს სათანადო საწარმოო პრაქტიკის შესაბამისად, ისეთი რაოდენობით, რაც აუცილებელია კონკრეტული მიზნის მისაღწევად და რაც არ იწვევს მომხმარებლის შეცდომაში შეყვანას. საკვები დანამატი, ასეთის შემცველობის შემთხვევაში, მითითებული უნდა იყოს სურსათის ეტიკეტზე.

დანართი №1

**ახდენი ხილისა და ბოსტნეულის მარკეტინგულ სტანდარტებთან
შესაბამისობის სერტიფიკატის ფორმა**

**CERTIFICATE OF CONFORMITY WITH THE COMMUNITY MARKETING STANDARDS FOR FRESH FRUIT
AND VEGETABLES MENTIONED IN ARTICLES 11, 12 AND 12a**

1. Trader		Certificate of conformity with the Community marketing standards applicable to fresh fruit and vegetables No (This certificate is exclusively for the use of inspection bodies)		
2. Packer identified on packaging (if other than trader)		3. Inspection body 4. Place of inspection / country of origin (') 5. Region or country of destination		
6. Identifier of means of transport		7. ☐ Internal ☐ Import ☐ Export		
8. Packages (number and type) - -	9. Type of product (variety if the standard specifies)	10. Quality class	11. Total net weight in kg	
12. The consignment referred to above conforms, at the issue time, with the Community marketing standards in force. 				
Customs office foreseen Place and date of issue				
Valid until (date):				
Signatory (name in block letters):.....				
Signature		Seal of the competent authority		
13. Observations				

(') Where the goods are being re-exported, indicate the origin in box 9.'

დანართი №2

ახალი ხილისა და ბოსტნეულის სამრეწველო გამოყენების სერტიფიკატის ფორმა

1. Trader		Certificate of industrial use (Fresh fruit and vegetables subject to Community marketing standards) No 2. Identifier of means of transport	
		3. Inspection body issuing the certificate	
4. Intended industrial use/ Name and address of processor		5. Inspection body for the region where processing is to take place	
6. Number of packages or the words 'in bulk'	7. Nature of goods/country of origin	8. Total weight in kg gross/net (*)	
9. Customs office foreseen: entry/exit (*) Place and date of issue stamp Inspector Signature (Name in block letters)			
10. Comments			
11. The processor certifies that the product indicated above has been processed. Place and date: Signature Stamp			
12. The present certificate shall be returned, signed and stamped in box 11, after processing of the goods mentioned in boxes 6, 7 and 8, to the inspection body mentioned in box 5.			

დაცვითი №3

ფიტოსანიტარული სერტიფიკატის ფორმა

1 Name and address of exporter <input type="text"/>	2 PHYTOSANITARY CERTIFICATE No EC / /	
3 Declared name and address of consignee	4 Plant protection organisation of to plant protection organisation(s) of	
6 Declared means of conveyance	5 Place of origin	
7 Declared point of entry		
8 Distinguishing marks: number and description of packages; name of produce; botanical name of plants	9 Quantity declared	
10 This is to certify that the plants or plant products described above: — have been inspected according to appropriate procedures, and — are considered to be free from quarantine pests, and practically free from other injurious pests, and — are considered to conform with the current phytosanitary regulations of the importing country		
11 Additional declaration <input type="text"/>		
DISINFESTATION AND/OR DISINFECTION TREATMENT		
12 Treatment <input type="text"/>		
13 Chemical (active ingredient)	14 Duration and temperature	
15 Concentration	16 Date	
17 Additional information <input type="text"/>		
Place of issue Date Name and signature of authorised officer		Stamp of organisation

ფიტოსანიტარული სერტიფიკატის ფორმა რეექსპორტისთვის

1 Name and address of exporter <input type="text"/>	2 "PHOTOSANITARY CERTIFICATE FOR RE-EXPORT" No EC / /	
3 Declared name and address of consignee	4 Plant protection organisation of to plant protection organisation(s) of	
5 Place of origin		
6 Declared means of conveyance		
7 Declared point of entry		
8 Distinguishing marks; number and description of packages; name of produce; botanical name of plants	9 Quantity declared	
10 This is to certify — that the plants or plant products described above were imported into (country of re-export) from (country of origin) covered by phytosanitary certificate No (*) ☐ original ☐ certified true copy of which is attached to this certificate, — that they are (*) ☐ packed ☐ repacked in ☐ original ☐ new containers — that based on the (*) ☐ original phytosanitary certificate and ☐ additional inspection, they are considered to conform with the current phytosanitary regulation of the importing country, and — that during storage in (country of re-export) the consignment has not been subjected to the risk of infestation or infection. (*) Insert tick in appropriate boxes		
11 Additional declaration		
DISINFESTATION AND/OR DISINFECTION TREATMENT		
12 Treatment		Place of issue
13 Chemical (active ingredient)	14 Duration and temperature	Date Name and signature of authorised officer
15 Concentration	16 Date	Stamp of organisation
17 Additional information		

დანართი №4

გადამზადების დოკუმენტი

1. Plant health movement document as referred to in Article 1(3)(c) of Commission Directive 2004/103/EC	2. PLANT HEALTH MOVEMENT DOCUMENT No EC/.../.../()							
3. Identification of consignment (?) — This consignment contains produce of phytosanitary relevance — Plant, plant product or other object (TARIC code):								
Reference number(s) of required phytosanitary documentation:								
Country of issue:								
Date of issue:								
Distinguishing mark(s), numbers, number of packages, amount (weights/units):								
Reference number(s) of required customs documentation:								
4. Official registration number of importer: I, the undersigned importer, hereby request the responsible official body to carry out the official identity checks and plant health checks of the abovementioned plants, plant products or other objects at the approved place of inspection listed below and I undertake to respect the rules and procedures set by the responsible official body. Date, name and signature of importer:								
5.1. Point of entry:	5.2. Countersigning by official body of point of entry (date, name, service stamp and signature):							
6. Approved place(s) of inspection (?) A- B- (replaces A)								
The plants, plant products or other objects are moved to the abovementioned place(s) of inspection in accordance with the agreement concluded between (*)								
The consignment may not be moved to places other than those listed above unless this has been officially approved.								
7. Documentary check ☐	8. Identity check ☐	9. Plant health check ☐						
Place/date:	Place/date:	Place/date:						
Name:	Name:	Name:						
Service stamp/signature:	Service stamp/signature:	Service stamp/signature:						
10. Decision: ☐ Release Place/date: ☐ Name: ☐ Service stamp/signature: Indicate EC Plant Passport (serial or week or batch) number when appropriate:								
☐ Official measure <table style="margin-left: 20px; border: none;"> <tr> <td>☐ Refusal of entry</td> <td>☐ Destruction</td> </tr> <tr> <td>☐ Movement outside the Community</td> <td>☐ Quarantine period</td> </tr> <tr> <td>☐ Removal of infected/infested produce</td> <td>☐ Appropriate treatment</td> </tr> </table> Remark:			☐ Refusal of entry	☐ Destruction	☐ Movement outside the Community	☐ Quarantine period	☐ Removal of infected/infested produce	☐ Appropriate treatment
☐ Refusal of entry	☐ Destruction							
☐ Movement outside the Community	☐ Quarantine period							
☐ Removal of infected/infested produce	☐ Appropriate treatment							

(1) Make reference to country code/number.

(2) Fill in box or make reference to information on Phytosanitary certificate which must be attached.

(3) Make reference to 'C' (Article 13c(2)(c) of Directive 2000/29/EC) or 'D' (Article 13c(2)(d) of Directive 2000/29/EC).

(4) When appropriate, give details on agreement between Member States' official services, either on a case-by-case agreement or on the basis of a longer-term agreement.

დანართი №5

პუბლიკაციაში გამოყენებული ეფოკავშირის საკანონმდებლო დოკუმენტები

1. ევროკავშირის საბჭოს 2007 წლის 22 ოქტომბრის No 1234/2007 რეგულაცია;
2. ევროკომისიის 2007 წლის 21 დეკემბრის No 1580/2007 რეგულაცია;
3. ევროკომისიის 2008 წლის 5 დეკემბრის No 1221/2008 რეგულაცია;
4. ევროკავშირის საბჭოს 2000 წლის 8 მაისის No 2000/29 დირექტივა;
5. ევროკომისიის 2004 წლის 7 ოქტომბრის No 2004/103 დირექტივა;
6. ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2002 წლის 28 იანვრის No 178/2002 რეგულაცია;
7. ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2004 წლის 29 აპრილის No 852/2004 რეგულაცია;
8. ევროკომისიის 2005 წლის 15 ნოემბრის No 2073/2005 რეგულაცია;
9. ევროკომისიის 2006 წლის 19 დეკემბრის No 1881/2006 რეგულაცია;
10. ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს 2005 წლის 23 ოქტომბრის No 396/2005 რეგულაცია;
11. ევროკავშირის საბჭოს 1978 წლის 21 დეკემბრის No 79/117 დირექტივა;
12. ევროპავშირის საბჭოს 1988 წლის 21 დეკემბრის No 89/107 დირექტივა.

SUMMARY

EXPORT OF FRESH FRUITS AND VEGETABLES FROM THIRD COUNTRIES TO THE EUROPEAN UNION MARKET

1. FORWARD

Present publication describes the requirements for export of Fresh Fruits and Vegetables to the European Union market. Accessing the EU market by third country exporters of Fresh Fruits and Vegetables requires compliance with regulations designed by the EU to ensure food safety and plant health within the EU. The EU also sets marketing standards for Fresh Fruits and Vegetables which are also applicable for imports from third countries (including Georgia). In addition to the strict regulatory framework, exporters of Fresh Fruits and Vegetables should be aware of certification and inspection rules at the point of entry into the EU.

The EU legislation defines two main food categories: food of animal origin and non-animal origin. All agricultural products including Fresh Fruits and Vegetables belong to the latter. Fresh Fruits and Vegetables include fresh fruits, vegetables, herbs, sprouts, mushrooms as well as precut ready to eat fruits and vegetables. Food of non-animal origin is entitled to less strict import rules in the EU than the food of animal origin. While third country exporters of products of animal origin need to acquire a special imports approval from the EU (and need an adjunction to the list of third country enterprises, which are allowed to export food of animal origin to the EU market) this rule doesn't apply to the exporters of the products of non-animal origin. However, third country exporters of Fresh Fruits and Vegetables still must comply with the relevant EU legislation, which is provided in the present publication.

2. MARKETING STANDARDS FOR FRESH FRUITS AND VEGETABLES

The EU sets general and specific marketing standards for Fresh Fruits and Vegetables, which are laid down in the European Commission Regulation No 1221/2008 of 5 December 2008. According to the EU marketing standards, Fresh Fruits and Vegetables are allowed on the EU market, if the products are sound, of market quality and if the country of origin is marked on the product. Marketing standards specify the quality, classification, size, packaging, storing, transporting, presentation and labeling requirements of the products. The purpose of marketing standards is to inform consumers about the quality of the product and its origin. General marketing standards

are provided in Annex A of the European Commission Regulation No 1221/2008 of 5 December 2008. General marketing standards determine minimum quality requirements for Fresh Fruits and Vegetables, also minimum maturity requirements, tolerance to those requirements and a requirement to mark the origin of produce.

In order to ensure that Fresh Fruits and Vegetables exports from third countries meet the EU marketing standards, exporters are required to have a Certificate of Conformity. Certificate of Conformity indicates that the exported products comply with the EU marketing standards. Certificate of Conformity can be acquired by the third country exporters either in the exporting country or at the point of entry into the European Union. Inspection bodies of the EU Member States carry out conformity checks of consignments of Fresh Fruits and Vegetables with the information provided in the Certificate of Conformity. Relevant certification and inspection procedures are described in the second chapter of the publication and model Certificate of Conformity can be found in the Annex.

3. SPECIFIC MARKETING STANDARDS FOR CITRUS FRUIT

According to the Commission Regulation No 1221/2008 of 5 December 2008, Specific marketing standards apply only to the following 10 products: apples, citrus fruit, kiwifruit, lettuces, peaches and nectarines, pears, strawberries, sweet peppers, table grapes and tomatoes. Third chapter of this publication provides information on the specific marketing standards for citrus fruits which is one of the major export products in Georgia.

Specific marketing standards for citrus fruit apply to varieties of lemons, mandarins and oranges. Specific marketing standards for citrus fruit consist of minimum quality requirements, maturity requirements defined by colouring and minimum juice content, classification, sizing, presentation, and provisions concerning marking of the produce.

4. SANITARY AND PHYTOSANITARY MEASURES FOR PLANTS AND PLANT PRODUCTS

The EU has developed a set of sanitary and phytosanitary measures which ensure human and plant health within the European Union. These requirements are laid down in the Council Directive No 2000/29 of May 8 2000. The EU phytosanitary measures also apply to certain plant products including some fruits and vegetables. Third country exporters are required to provide a Phytosanitary Certificate at the point of entry into the European Union. Therefore, it is essential for third country exporters of Fresh Fruits and Vegetables to comply with EU's sanitary and phytosanitary measures for plants and plant products.

Phytosanitary Certificate must be issued by the competent authority in the third country and must confirm that the exported agricultural products are not contaminated

with harmful chemical contaminants or micro-organisms, which can cause harm to human or plant health and which are capable of carrying plant diseases. The model Phytosanitary Certificates are provided in the annex of the present publication.

Conformity checks for phytosanitary requirements for plants and plant products are carried out by the inspection bodies of the EU Member States at point of entry into the European Union. Council Directive No 2000/29 of May 8, 2000 stipulates physical, documentary and identity checks of consignments of plants and plant products. If the inspection detects harmful organisms or plant diseases the exporters will be refused to enter the EU. In some cases the harmful plant and plant product consignments may be destroyed at the place of inspection.

5. FOOD SAFETY AND HYGIENE REQUIREMENTS OF THE EUROPEAN UNION

Exports of Fresh Fruits and Vegetables to the EU market is subject to strict check of compliance with regard to EU food safety and hygiene requirements, such as restrictions on certain food additives, pesticide residues and chemical contaminants. Member States of the European Union decide where to carry out the official checks and random testing - at point of entry, distribution or retail sale.

The EU food safety legislation is built on the Regulation of the Council and Parliament No 178/2002 of January 22, 2002, which stipulates that all imported food shall comply with EU food safety standards. Under this regulation, food business operator (i.e. importer) is responsible for traceability of the food exported to the EU, which means that the importer should be able to provide all necessary information about the primary production and post harvest handling of the produce in order to satisfy EU food safety requirements. If the importer has a reasonable concern about the quality of the food imported in the EU the importer should inform relevant authorities and the food must be withdrawn from the EU market.

Last chapter of this publication provides general hygiene requirements for primary production of food, which are also applicable to growing and harvesting of fruits and vegetables. This chapter also describes relevant EU rules on microbiological contamination, chemical contaminants, pesticides approved for use in the EU and those which are banned, also harmonised Maximum Residue Levels (MRLs) for pesticides and food additives.

